

دوام حذف و سرکوب

گزارش وضعیت حقوق بشر در سال ۲۰۲۳

مارچ ۲۰۲۴

رواداری
RAWADARI

رواداری یک نهاد مستقل و غیر جانبدار است که با هدف نظارت بروضعیت حقوق بشر، توسعه فرهنگ حقوق بشری در افغانستان و تلاش برای تأمین فرهنگ حسابدگی و عدالت قربانی محور تأسیس شده است. بنابراین، این نهاد با رعایت کامل اصل بی طرفی و احترام به تمامی اصول و معیارهای پذیرفته شده ی جهانی حقوق بشر، کار و فعالیت می کند که گزارش حاضر نیز در همین راستا و به منظور بازتاب واقع بینانه رویدادهای نقض حقوق بشر آن گونه که واقع شده است، منتشر می شود.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۲	روش جمع‌آوری معلومات
<hr/>	
۴	بخش نخست- نقض حقوق مدنی و سیاسی
۴	نقض حق حیات
۵	تلفات ناشی از حملات انتحاری و انفجاری
۶	تلفات ناشی از انفجار ماین و مواد انفجاری باقی مانده از جنگ
۷	قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی
۷	مرتکبان قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی چه کسانی هستند؟
۸	الف: قتل هدفمند کارمندان حکومت پیشین
۹	ب: قتل افراد غیر نظامی به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف
۱۰	ج: قتل‌های مرموز و فرا قضایی سایر شهروندان غیر نظامی
۱۰	ناپدید کردن اجباری
۱۱	بازداشت خودسرانه و غیرقانونی
۱۲	بازداشت غیر قانونی کارمندان حکومت پیشین
۱۳	بازداشت غیر قانونی فعالان مدنی، مدافعان حقوق بشر و خبرنگاران
۱۴	بازداشت خودسرانه افراد متهم همکاری با گروه‌های مخالف طالبان
۱۴	سایر موارد بازداشت خودسرانه و غیر قانونی
۱۵	نقض حق کرامت انسانی
۱۵	شکنجه و بدرفتاری با زندانیان
۱۶	قتل زندانیان
۱۶	اجرای مجازات ظالمانه و غیر انسانی
۱۷	سرکوب تجمعات اعتراضی مسالمت آمیز
<hr/>	
۱۹	بخش دوم- وضعیت حقوق بشری زنان
۱۹	نقض حق آموزش
۲۰	محرومیت از حق کار و اشتغال
۲۱	دسترسی محدود به خدمات صحتی
۲۱	حق گشت و گذار آزادانه
۲۲	عدم دسترسی به عدالت
<hr/>	
۲۴	بخش سوم- نتیجه گیری و پیشنهادات
۲۴	نتیجه گیری
۲۴	پیشنهادات
۲۶	فهرست منابع

مقدمه

نتایج بررسی‌های رواداری نشان می‌دهد که وضعیت حقوق بشر در جریان سال ۲۰۲۳ میلادی در افغانستان، در ابعاد گوناگون بدتر شده است. چنان‌که نقض حق حیات از جمله قتل‌های هدفمند، مرموز و فراقضایی و به خصوص حملات انتقام‌جویانه علیه کارمندان حکومت پیشین، اعضای خانواده و بستگان آنان، معترضان زن، مدافعان حقوق بشر و دیگر شهروندان غیر نظامی در بخش‌های مختلف به صورت گسترده ارتکاب یافته است. همین‌طور، افزایش بازداشت‌های خودسرانه و غیر قانونی، شکنجه، بدرفتاری و قتل زندانیان، ناپدید کردن اجباری و اجرای مجازات ظالمانه و غیر انسانی از دیگر موارد مهمی اند که نشان دهنده‌ی وضعیت وخیم و فاجعه‌بار حقوق بشر در این کشور می‌باشد.

بر بنیاد یافته‌های گزارش حاضر، طالبان طی این مدت بدون هیچ‌نوع پاسخ‌گویی و احساس مسئولیت، به سرکوب خشونت‌آمیز تشکل‌ها و تجمعات اعتراضی، بازداشت خودسرانه و غیر قانونی کارمندان حکومت پیشین، زنان و مردان معترض، فعالان حقوق بشر، خبرنگاران و مخالفان خود ادامه داده و به این ترتیب عرصه را بر هر نوع تلاش مدنی فردی و گروهی تنگ‌تر کرده‌اند.

علاوه بر این، در مدت زمان یاد شده، نه تنها هیچ پیشرفتی برای احیای حقوق از دست رفته‌ی زنان و تضمین آزادی‌های بشری آنان حاصل نشده است بلکه مطابق با یافته‌های این گزارش امارت اسلامی طالبان مرتکب اقدامات محدود کننده‌تری در مورد حق آموزش، حق کار و حق گشت و گذار آزادانه زنان نیز شده‌اند. وضعیتی که تبعات زیانباری بر عرصه‌های مختلف زندگی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی شهروندان این کشور به همراه داشته است.

گزارش حاضر به تحلیل و بررسی مهم‌ترین رویدادهای نقض حقوق مدنی و سیاسی و حقوق بشری زنان در محدوده‌ی سال ۲۰۲۳ میلادی پرداخته است و انتظار می‌رود که یافته‌ها و پیشنهادات مندرج در آن، مورد توجه جدی جامعه جهانی، سازمان ملل متحد، سازمان‌های حقوق بشری، مقامات حاکم و دیگر گروه‌ها و مراجع ذیربط قرار گرفته و گام‌های عملی برای تأمین حقوق انسانی شهروندان افغانستان برداشته شود.

روش جمع‌آوری معلومات

رواداری، در جریان سال ۲۰۲۳ با نظارت منظم و مداوم بوضعیت حقوق بشر در افغانستان، شواهد و اطلاعات مرتبط با رویدادهای نقض حقوق مدنی و سیاسی را جمع‌آوری و مستند نموده است. ناظران رواداری، طی این مدت با مراجعه به منابع متعدد محلی در ۲۸ ولایت افغانستان داده‌ها و مدارک مورد نظر را بدست آورده و سپس آن را ثبت بانک اطلاعات نموده‌اند. قربانیان، اعضای خانواده و افراد نزدیک به آن‌ها، شاهدان عینی، مسئولان مراکز صحتی و آموزگاران نهادهای آموزشی، مدافعان حقوق بشر، وکلای مدافع، کارمندان پیشین و برحال نهادهای عدلی و قضایی و زندانیان رها شده از مهم‌ترین منابعی اند که در تهیه معلومات مندرج در این گزارش همکاری کرده‌اند. بنابراین، تمامی موارد نقض حقوق بشر که در گزارش حاضر بازتاب یافته حداقل توسط سه منبع تأیید و سپس در چهارچوب اسناد بین‌المللی حقوق بشر مورد تحلیل و ارزیابی قرار گرفته است.

از یافته‌ها و گزارش‌های قبلی رواداری و برخی از گزارش‌های مرتبط دیگر که توسط نهادها و مراجع حقوق بشری منتشر شده نیز در این گزارش استفاده شده است. علاوه بر آن، اسناد کتبی، فرامین و نامه‌های رسمی که در جریان سال ۲۰۲۳ از سوی طالبان صادر شده و در اختیار رواداری قرار گرفته از دیگر منابع معلومات مندرج در گزارش حاضر می‌باشند.

یافته‌های رواداری نشان می‌دهد که دسترسی به اطلاعات در سال ۲۰۲۳ در مقایسه با سال ۲۰۲۲ دشوارتر شده است؛ زیرا طالبان با وضع مقررات و اقدامات سخت‌گیرانه از انتشار هر نوع معلومات مرتبط با رویدادهای نقض حقوق بشر جلوگیری می‌کنند. شواهد بدست آمده نشان می‌دهد که طالبان از همه زندانیان رها شده در جریان سال ۲۰۲۳ تعهد گرفته‌اند که هیچ نوع معلوماتی را با رسانه‌ها و سازمان‌های حقوق بشری شریک نکنند. همین‌طور، فشارها بر قربانیان و اعضای خانواده و حتا افراد نزدیک به آن‌ها نیز تشدید شده است. شماری از قربانیان و شاهدان عینی به رواداری گفته‌اند که طالبان آن‌ها را با تهدید از ارائه هر نوع معلومات به رسانه‌ها و نهادهای حقوق بشری منع کرده‌اند. این برخورد با رسانه‌ها و خبرنگاران محلی نیز صورت گرفته تا جایی که طالبان، تعدادی از خبرنگاران را به دلیل پوشش خبری رویدادهای نقض حقوق بشر، بازداشت، زندانی و شکنجه نموده‌اند. علاوه بر این، در شماری از بخش‌های کشور، به خصوص در ولایت پنجشیر، طالبان استفاده از تلفن‌های هوشمند را ممنوع اعلام نموده و با تلاشی بدنی شهروندان در ایست‌های بازرسی، از تطبیق آن نظارت می‌کنند. ممنوعیت استفاده از تلفن‌های هوشمند در این ولایت، به بهانه‌ی رفع نگرانی‌های امنیتی؛ اما در واقع به منظور کتمان نقض حقوق بشر و جلوگیری از انتشار معلومات مرتبط با آن صورت می‌گیرد.

از سوی دیگر، شماری از قربانیان و بستگان آن‌ها از مصاحبه و تشریح معلومات با نهادهای حقوق بشری امتناع می‌ورزند. برخی از این افراد به رواداری گفته‌اند که امیدی برای اجرای عدالت ندارند و لذا شریک کردن معلومات با نهادهای حقوق بشری هیچ چیزی از رنج‌های رفته بر آن‌ها را کم نمی‌کند.

بنابراین، آن‌چه در گزارش حاضر مطرح می‌شود تنها بخشی از رویدادهای مهم نقض حقوق بشر می‌باشد که رواداری متناسب با امکانات، ظرفیت‌ها و منابعی که در اختیار دارد توانسته است آن‌ها را مستند کند. موارد فراوانی نیز وجود دارد که با توجه به مشکلات یاد شده، ناظران رواداری نتوانسته‌اند آن‌ها را مستند کنند که در صورت تکمیل معلومات در گزارش‌های مرتبط بعدی استفاده خواهد شد.

قابل یادآوری است که از ارائه جزئیات در مورد شهرت مصاحبه شونده‌گان و نیز تاریخ و محل دقیق شماری از رویدادهای نقض حقوق بشر برای تضمین امنیت منابع و قربانیان، عمداً خودداری شده است. هم‌چنین، به دلیل این‌که رواداری گزارش وضعیت حقوق بشر در شش ماه نخست سال ۲۰۲۳ را قبلاً منتشر کرده است؛ لذا تا جایی‌که ممکن بوده است از توضیح دوباره قضایای مربوط به شش ماه نخست در این گزارش خودداری شده است.^۲

۱ کابل، غزنی، میدان وردک، ننگرهار، هرات، بلخ، بامیان، بدخشان، پکتیا، پکتیکا، خوست، کنر، قندز، تخار، سمنگان، سرپل، دایکندی، جوزجان، هلمند، ارزگان، فراه، غور، نیمروز، پنجشیر، پروان، بغلان، لغمان و نورستان.
۲ رواداری، گزارش وضعیت حقوق بشر در شش ماه نخست ۲۰۲۳، آگست ۲۰۲۳: https://rawadari.org/wp-content/uploads/2023/08/RW_AFGHumanRights2023_Dari.pdf

عکس: سهراب عمر

بخش نخست

نقض حقوق مدنی و سیاسی

بخش نخست - نقض حقوق مدنی و سیاسی

در گزارش حاضر عمدتاً به رویدادهای نقض حقوق مدنی و سیاسی پرداخته شده است که در محدوده‌ی سال ۲۰۲۳ در بخش‌های مختلف افغانستان ارتکاب یافته و توسط رواداری مستند شده‌اند. در این بخش به‌طور مشخص به بررسی مصادیق و اشکال مختلف نقض حق حیات، حق آزادی و امنیت شخصی، حق کرامت انسانی و تجمعات مسالمت‌آمیز پرداخته می‌شود.

نقض حق حیات

بر بنیاد یافته‌های رواداری، در طول سال ۲۰۲۳ دست‌کم ۷۷۲ تن در رویدادهای گوناگون نقض حقوق بشر در سراسر کشور کشته و زخمی شده‌اند که از این میان ۵۰۶ نفر جان باخته و به تعداد ۲۶۶ تن دیگر زخمی شده‌اند. جان باختگان شامل ۳۹۰ مرد، ۵۸ کودک، ۳۸ زن و ۲۰ تن دیگر با هویت نامعلوم می‌باشد. زخمی‌ها شامل ۱۸۴ مرد، ۳۳ کودک، ۹ زن و ۴۰ تن دیگر با هویت نامعلوم می‌باشند. کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده‌های آنان، مدافعان حقوق بشر، بزرگان قومی، مخالفان طالبان و دیگر شهروندان غیر نظامی قربانیان این رویدادها را تشکیل می‌دهند.

رویدادهای نقض حق حیات که در این مبحث به آن پرداخته می‌شود، شامل قتل‌های هدفمند، مرموز و فرا قضایی، حملات انتحاری و انفجار ماین‌ها و مواد انفجاری می‌باشند.

۱- تلفات ناشی از حملات انفجاری و انتحاری

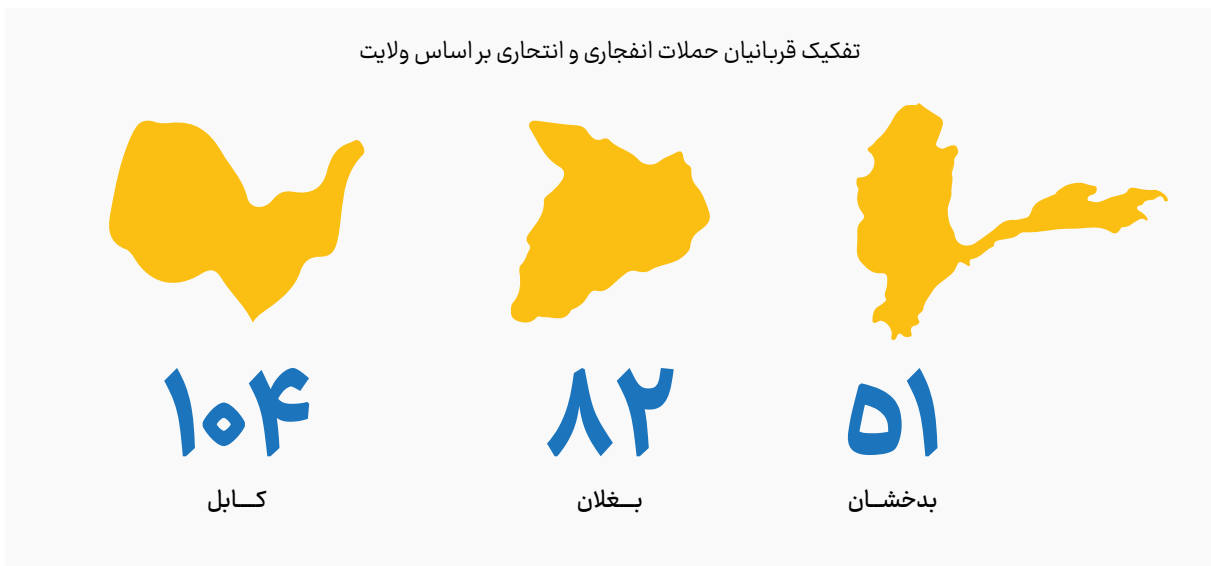
در سال ۲۰۲۳ در نتیجه‌ی ۶ حمله انتحاری و انفجاری در ولایت‌های کابل، بدخشان و بغلان دستکم ۲۳۷ تن کشته و زخمی شده‌اند که از این میان به تعداد ۸۶ تن کشته شده و به تعداد ۱۵۱ نفر دیگر زخمی شده‌اند. **اکثریت قربانیان این حملات مشمول شهروندان هزاره و شیعه افغانستان می‌شود.**

در تاریخ ۱۱ جنوری ۲۰۲۳ در نتیجه‌ی یک حمله انتحاری در شهر کابل دستکم ۲۰ غیر نظامی کشته و ۴۰ تن دیگر زخمی شدند. همین‌طور، در دو حمله انتحاری در تاریخ ۶ و ۸ جون ۲۰۲۳ در مرکز ولایت بدخشان حداقل ۲۱ نفر کشته و ۳۰ تن زخمی شدند.

در تاریخ ۲۶ اکتبر ۲۰۲۳، در یک حمله تروریستی بر «سالن ورزشی ملت» در منطقه هزاره و شیعه نشین دشت برچی غرب کابل، حداقل ۶ تن کشته و ۱۱ نفر دیگر زخمی شدند. همین‌طور، در تاریخ، ۷ نوامبر ۲۰۲۳ در پی انفجاریک ماین جاسازی شده در یک عراده موتر «کاستر» در منطقه «مهتاب قلعه» دشت برچی در غرب کابل، دستکم ۷ نفر کشته و ۲۰ تن دیگر زخمی شدند.

هم‌چنین، در تاریخ ۱۳ اکتبر ۲۰۲۳ یک انفجار در جریان برگزاری نماز جمعه در مسجد شیعیان در ناحیه دوم شهر پلخمری ولایت بغلان رخ داد که دستکم ۳۲ کشته و ۵۰ زخمی برجا گذاشت. مسئولیت تمامی این حملات را گروه داعش بر عهده گرفته است.

۲- تلفات ملکی ناشی از انفجار ماین و مواد انفجاری باقی مانده از جنگ

بر اساس یافته‌های این گزارش، در جریان سال ۲۰۲۳ حداقل ۱۰۷ نفر در نتیجه‌ی انفجار ماین‌های جاسازی شده، سرگوله‌ها و دیگر بقایای مواد منفجره از جنگ‌های مسلحانه، کشته و زخمی شده‌اند که از این جمله به تعداد ۵۵ تن شامل ۴۳ کودک، ۱۱ مرد و ۱ زن کشته و به تعداد ۵۲ تن دیگر شامل ۳۱ کودک، ۱۴ مرد و ۷ زن زخمی شده‌اند. اکثریت قربانیان این رویدادها را آن‌گونه که یافته‌های گزارش نشان داده است، کودکان تشکیل می‌دهند.

کمیته بین‌المللی صلیب سرخ نیز اعلام کرده است که از «ماه جنوری سال ۲۰۲۲ تا ماه جون سال ۲۰۲۳ در ۵۴۱ حادثه انفجار ماین و بقایای مهمات به تعداد ۶۴۰ کودک در افغانستان کشته و یا زخمی شده‌اند که این ارقام ۶۰ درصد کل تلفات ملکی ناشی از انفجار مواد انفجاری باقی مانده از جنگ می‌باشد»^۳

با این وجود، ماین‌ها و دیگر بقایای مواد انفجاری از جنگ‌های قبلی، اکنون بزرگ‌ترین چالش و مهم‌ترین عامل تلفات ملکی به خصوص در ولایت‌های جنوبی و مشرقی افغانستان می‌باشد؛ چنان‌که در حال حاضر ۴۱۵۸ خطر شناسایی شده در ۱۲۰۰ کیلومتر مربع باقی مانده است که حدود ۱۵۳۷ محل را در کشور تهدید می‌کند و مانع تردد امن غیر نظامیان شده است.^۴

ماین‌ها و مواد انفجاری معمولاً در محلات پررفت و آمد مانند راه‌های عمومی، زیارتگاه‌ها، زمین‌های زراعتی و حتا خانه‌های مردم جاسازی شده است که موجب تلفات افراد غیر نظامی و نقض گسترده‌ی حق حیات شده است. مثلاً در ماه سپتامبر ۲۰۲۳، در اثر انفجار یک حلقه ماین در ولسوالی مقر ولایت غزنی سه عضو یک خانواده کشته شدند. این ماین زمانی منفجر شد که افراد مذکور برای اعمار خانه‌ی جدید، از کوه سنگ می‌آوردند که «تراکتور» شان با ماین برخورد کرد و منفجر شد. در این رویداد پدر و دو پسرش کشته شدند. منابع محلی از این ولایت گفته‌اند که ساحات ملوث به ماین‌ها و مواد انفجاری باقیمانده از جنگ‌های گذشته، اکنون مهم‌ترین چالش امنیتی می‌باشد که همواره از شهروندان غیر نظامی و به‌ویژه کودکان، قربانی می‌گیرد.

۳ کمیته بین‌المللی صلیب سرخ، اطفال قربانیان اصلی سلاح‌های منفجر نشده و به‌جا مانده است، ۱۸ جولای ۲۰۲۳، <https://blogs.icrc.org/afghanistan/prs/2023/07/206/>

۴ بی بی سی فارسی، ۴ اپریل ۲۰۲۳، <https://www.bbc.com/persian/articles/c04vx0r25nyo>

همین طور، در تاریخ ۱۲ دسامبر ۲۰۲۳ در نتیجه‌ی انفجار یک نارنجک در ولسوالی «شیرزاد» ولایت ننگرهار، ۱۰ عضو یک خانواده کشته و زخمی شدند. در این رویداد سه کودک جان باخته و ۷ تن دیگر به شمول سه زن زخمی شدند.

۳- قتل‌های هدفمند، مرموز و فراقضایی

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، از اول ماه جنوری تا ۳۱ دسامبر ۲۰۲۳ حداقل ۴۲۸ نفر شامل ۳۷۴ مرد، ۳۹ زن و ۱۵ کودک به صورت هدفمند، مرموز و غیر قضایی توسط طالبان و افراد ناشناس کشته و زخمی شده‌اند که از این میان، به تعداد ۳۶۵ نفر به قتل رسیده و ۶۳ تن دیگر زخمی شده‌اند.

مرتکبان قتل‌های هدفمند، مرموز و فراقضایی چه کسانی هستند؟

نتایج بررسی‌ها نشان داده است که طالبان و افراد ناشناس مرتکبان کشتارهای هدفمند و غیر قانونی افراد در سال ۲۰۲۳ بوده‌اند. کارمندان حکومت پیشین، فعالان حقوق بشر، مخالفان و منتقدان طالبان و دیگر افراد غیر نظامی مشمول قربانیان هستند. رواداری نتوانسته علت و انگیزه‌ی دقیق تعدادی از این رویدادها را با توجه به حساسیت و پیچیدگی موضوع و به خصوص تلاش عامدانه‌ی طالبان برای کتمان اطلاعات، مستند کند. مطابق یافته‌های این گزارش، طالبان معلومات مرتبط با این قضایا را به شدت کنترل و از انتشار آن جلوگیری می‌کنند. چنان‌که موارد فراوانی وجود دارد که خانواده‌های قربانیان و یا خبرنگاران محلی به دلیل ارائه معلومات در مورد این‌گونه کشتارها، بازداشت و زندانی شده‌اند. هم‌چنین، رواداری قضایی از قتل‌های هدفمند را در ولایت قندهار مستند کرده است که شماری از خانواده‌های قربانیان، پس از دریافت اخطار و تهدید از سوی طالبان مبنی بر عدم ارائه معلومات به رسانه‌ها و نهادهای حقوق بشری، محل زندگی شان را ترک نموده و به جاهای نامعلومی کوچ کرده‌اند.

ادارات استخبارات و اطلاعات و فرهنگ طالبان نیز، به خبرنگاران و رسانه‌های محلی هشدار داده‌اند که از پوشش خبری این‌گونه رویدادها جداً خودداری کنند. به همین دلیل، در حال حاضر رسانه‌ها در داخل افغانستان نمی‌توانند این قضایا را پوشش خبری بدهند. امری که پرسش‌های جدی را در مورد دست داشتن افراد طالبان در چنین قتل‌های مطرح می‌کند. هرچند طالبان همواره دست داشتن در این قضایا را انکار نموده و آن‌را به افراد مسلح ناشناس نسبت داده‌اند؛ اما تاکنون هیچ اقدامی برای شناسایی و بازداشت این افراد ناشناس انجام نداده و دقیقاً همین

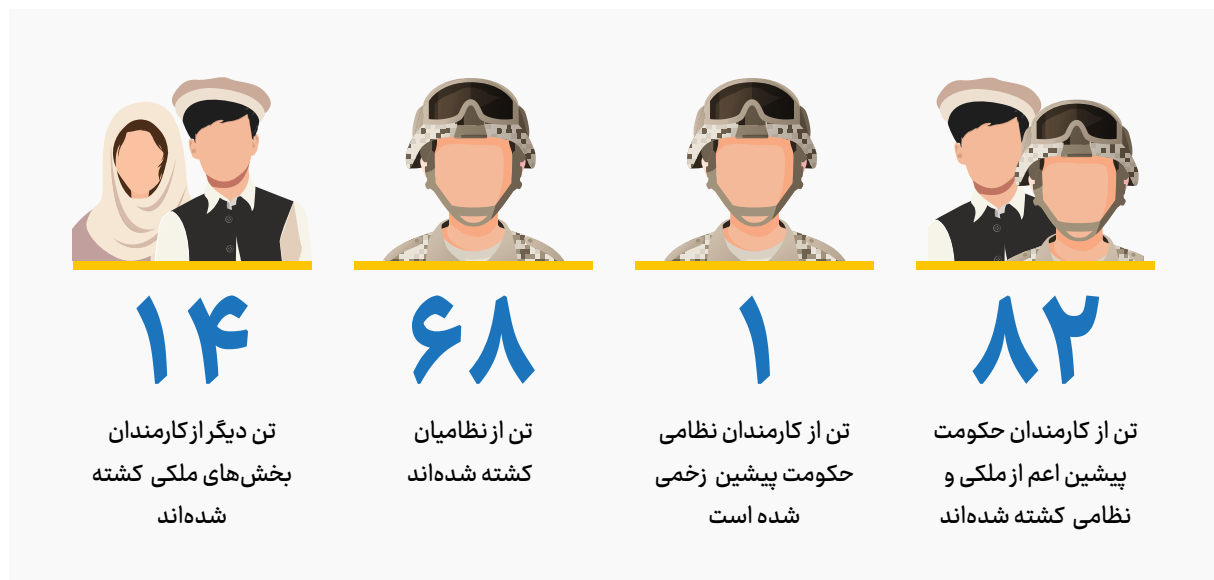
مسئله موجب ایجاد فضای رعب و ترس و نگرانی جدی در میان شهروندان شده است. آن‌ها می‌پرسند این افراد ناشناس کیستند و چرا بازداشت نمی‌شوند؟ پرسش دیگر تلاش طالبان برای کتمان معلومات در مورد این‌گونه قضایا و تهدید خانواده‌های قربانیان می‌باشد.

از سوی دیگر، طالبان هیچ‌نوع مکانیسمی برای نظارت از رفتار سربازان و نیروهای تحت امر خود ندارند و به همین دلیل آن‌ها به راحتی و بدون هیچ‌نوع پاسخ‌گویی، مرتکب انواع نقض حقوق بشر از جمله انجام حملات انتقام‌جویانه علیه افراد می‌شوند. هم‌زمان، نیروهای مربوط به وزارت‌های دفاع، داخله و استخبارات طالبان در بعضی موارد در ولایت‌ها یونیفرم رسمی ندارند و معمولاً از لباس‌های محلی استفاده می‌کنند که تفکیک آن‌ها را با سایر («افراد مسلح ناشناس») دشوار ساخته است.

بر مبنای اظهارات خانواده‌های قربانیان، («افراد مسلح ناشناس») در واقع افراد متعلق به خود طالبان می‌باشند که از کارمندان حکومت پیشین و مخالفان و منتقدان خود با این روش انتقام می‌گیرند. زیرا طالبان از زمان برگشت دوباره به قدرت، به صورت گسترده به جمع‌آوری سلاح‌های شخصی در سراسر کشور اقدام نموده و به این ترتیب به هیچ فردی خارج از نیروهای نظامی خود اجازه‌ی حمل سلاح و استفاده از آن را نمی‌دهند. بنابراین، ارتکاب قتل‌های هدفمند و فراقضایی به این پیمان‌های وسیع از سوی افراد دیگر، ممکن نیست. با این وصف، اما آن‌چه مسلم است این‌که هیچ توجیهی حتا نسبت دادن ارتکاب این‌گونه قتل‌ها به («افراد مسلح ناشناس») مسئولیت حقوقی طالبان به مثابه‌ی گروه حاکم بر افغانستان را برای تأمین امنیت و مصئونیت شهروندان این کشور رفع نمی‌کند.

الف: قتل هدفمند کارمندان حکومت پیشین

از میان افرادی که در جریان سال ۲۰۲۳ به صورت هدفمند و فراقضایی کشته و زخمی شده‌اند، ۸۳ تن آن‌ها کارمندان حکومت پیشین اعم از ملکی و نظامی می‌باشند که از این جمع ۸۲ تن کشته و ۱ نفر دیگر زخمی شده است. کشته‌شده‌گان شامل ۶۸ نفر از نظامیان و ۱۴ تن دیگر از کارمندان بخش‌های ملکی حکومت پیشین بوده‌اند.

در مدت نزدیک به سه سال گذشته، گزارش‌های متعددی از کشتار هدفمند و فراقانونی کارمندان حکومت پیشین توسط طالبان منتشر شده که موجی از نگرانی‌ها و موضع‌گیری‌های بین‌المللی را به همراه داشته است؛ اما این موضع‌گیری‌ها تاکنون هیچ پیامد مثبتی برای تضمین مصئونیت کارمندان حکومت پیشین و خانواده‌های آنان نداشته است. چنان‌که مطابق با یافته‌های این گزارش، طالبان بدون هیچ‌نوع پاسخ‌گویی و البته با تغییر روش و تاکتیک هم‌چنان به انتقام‌جویی مرگ‌بار از کارمندان حکومت پیشین ادامه داده‌اند.

مواردی نیز وجود دارد که طالبان و به خصوص اداره استخبارات آن‌ها کارمندان حکومت پیشین را به قتل می‌رسانند و سپس اعلام می‌کنند که این افراد وابسته به گروه داعش بوده و یا خودکشی کرده‌اند. نمونه‌هایی در این مورد در گزارش شش ماه نخست رواداری نیز گنجانده شده است.^۵

در تاریخ ۱۰ سپتامبر ۲۰۲۳، یک تن از فرماندهان محلی نیروهای خیزش مردمی حکومت پیشین در ولایت تخار تیرباران شد. معلومات بدست‌آمده نشان می‌دهد که این فرد توسط نیروهای استخبارات طالبان به قتل رسیده است. همین‌طور، در تاریخ ۱۶ اگست ۲۰۲۳ در یک رویداد مشابه در این ولایت، یک تن از فرماندهان محلی وابسته به حکومت پیشین، به قتل رسید. منابع نزدیک به قربانی گفته است که یک فرمانده محلی طالبان در ولایت تخار عامل قتل این فرد می‌باشد.

در تاریخ ۱۶ نوامبر ۲۰۲۳، یک تن از کارمندان حکومت پیشین با خواهرش که از کابل به جلال‌آباد برای شرکت در یک مهمانی رفته بودند، به قتل رسیدند. بر اساس معلومات بدست‌آمده از اعضای خانواده و نزدیکان این فرد، آن‌ها شدیداً شکنجه شده و سپس به قتل رسیده‌اند.

هم‌چنین، در ماه اگست ۲۰۲۳ یک پولیس محلی سابق در مرکز ولایت پکتیکا توسط افراد ناشناس به قتل رسید. شواهد بدست‌آمده نشان می‌دهد که این فرد از سوی یک مسئول محلی طالبان به قتل رسیده است. به همین ترتیب، در تاریخ ۲۷ نوامبر ۲۰۲۳، یک عضو نیروهای خیزش مردمی حکومت پیشین در ولسوالی «پاتو» ولایت دایکندی با فیر مرمی توسط «افراد مسلح ناشناس» به قتل رسید. برادر قربانی نیز عضو نیروهای خیزش مردمی حکومت پیشین بوده و همواره با طالبان محلی در این ولسوالی مشکل داشتند.

در تاریخ ۲۱ نوامبر ۲۰۲۳، یک کارمند پیشین قوماندانی امنیه ولایت میدان وردک در ناحیه پنجم شهر کابل ربوده شد و پس از دو روز جسدش از مربوطات میدان شهر ولایت میدان وردک بدست آمد. یک شاهد عینی که جسد قربانی را از نزدیک مشاهده کرده، به رواداری گفته است که او آثار شکنجه و سوختگی شدید را در بدن قربانی دیده است.

در جریان نزدیک به سه سال گذشته شمار قابل توجهی از کارمندان ملکی و نظامی حکومت پیشین به صورت هدفمند به قتل رسیده‌اند. اکنون طالبان حتی از اعضای خانواده و بستگان آنان انتقام جویی می‌کنند. مثلاً در تاریخ ۲۵ اگست ۲۰۲۳ یک کودک ۱۳ ساله باشنده ولسوالی شهدای ولایت بدخشان توسط افراد ناشناس به قتل رسید. پدر این کودک عضو نیروهای خیزش مردمی در حکومت پیشین بود که حدود دو سال قبل در نخستین ماه‌های حاکمیت طالبان، در جریان آبیاری زمین‌های زراعتی خود، توسط افراد ناشناس به قتل رسید. همین‌طور، در تاریخ ۲۸ جولای ۲۰۲۳، یک کودک هشت ساله در ولایت بامیان اختطاف و پس از یک هفته جسدش از عقب بازار مرکزی ولایت پیدا شد. مادر این کودک عضو نیروهای پولیس ملی پیشین بوده است.

ب: قتل افراد غیر نظامی به اتهام همکاری با گروه‌های مخالف

شواهد بدست‌آمده نشان می‌دهد که طالبان در سال ۲۰۲۳، حداقل ۲۱ تن از شهروندان غیر نظامی را به اتهام همکاری یا عضویت در گروه‌های مخالف به قتل رسانده‌اند. اتهام قربانیان، وابستگی به «جبهه مقاومت ملی» و دیگر گروه‌های مخالف بوده است. به‌طور مثال، در تاریخ ۴ اگست ۲۰۲۳، طالبان یک باشنده ولسوالی «ارغنج‌خواه» ولایت بدخشان را به اتهام همکاری با «جبهه مقاومت ملی» به قتل رساندند. منابع نزدیک به قربانی گفته‌اند که او عضو نیروهای امنیتی و دفاعی حکومت پیشین بود و به اتهام همکاری با «جبهه مقاومت ملی» توسط طالبان تیرباران شد و به قتل رسید.

در یک مورد دیگر، در تاریخ ۲۲ اگست ۲۰۲۳ طالبان یکتن را در ولایت هرات به دلیل ارتباط با «جبهه مقاومت ملی» به قتل رساندند. بر اساس معلومات بدست آمده، این فرد از ایران برای تمديد ويزا به هرات رفته بود که طالبان عکس «احمد شاه مسعود و احمد مسعود» را در کمپيوتراش پيدا کردند و سپس او را تير باران نمودند.

ج: قتل‌های مرموز و فراقضایی سایر شهروندان غیر نظامی

مطابق با آمارهای موجود، در جریان سال ۲۰۲۳ دست کم ۳۲۴ تن از افراد غیر نظامی در بخش‌های مختلف کشور به صورت مرموز توسط طالبان و «افراد مسلح ناشناس» با فیر مرمی کشته و زخمی شده‌اند. از این جمع به تعداد ۲۶۲ نفر شامل ۲۱۶ مرد، ۳۵ زن و ۱۱ کودک به قتل رسیده و به تعداد ۶۲ نفر دیگر شامل ۵۸ مرد، ۲ زن و ۲ کودک زخمی شده‌اند. بزرگان قومی، عالمان دینی و حامیان محلی حکومت پیشین، فعالان اجتماعی و فرهنگی و افراد تجارت پیشه مشمول قربانیان هستند.

بخش عمده قتل‌های مرموز غیر نظامیان توسط افراد ناشناس ارتکاب یافته که تاکنون طالبان هیچ اقدام مؤثری برای شناسایی و بازداشت آن‌ها انجام نداده و نیز هیچ گزارش و معلوماتی در مورد هویت این افراد ارائه نکرده‌اند. شواهد بدست آمده نشان می‌دهد که طالبان حتا اطلاعات مرتبط با این نوع رویدادها را مخفی نگه داشته و آن‌گونه که در بخش‌های قبلی گزارش مطرح شد، خانواده‌های قربانیان را تهدید کرده‌اند که از ارائه هرگونه معلومات به نهادهای حقوق بشری و رسانه‌ها، خودداری کنند. با این حال خانواده‌ها و افراد نزدیک به قربانیان باور دارند که عاملان این قتل‌ها خود طالبان هستند. به طور مثال، مسئولان محلی امارت اسلامی طالبان، ترور ۴ تن از علمای شیعه در ماه‌های نوامبر و دسامبر ۲۰۲۳ در ولایت هرات، قتل یک فرمانده پیشین جهادی و چندین مورد دیگر را کار افراد ناشناس اعلام نموده و گفته بودند که مرتکبان این رویدادها را بازداشت خواهند کرد؛ اما مردم محل می‌گویند که اداره استخبارات طالبان در قتل افراد یاد شده نقش دارند.

ناپدید کردن اجباری

در جریان سال ۲۰۲۳ حداقل ۳۰ تن از کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده‌های آنان، افراد متهم به همکاری با گروه‌های مخالف طالبان، فعالان حقوق بشر و دیگر افراد غیر نظامی پس از بازداشت توسط طالبان، ناپدید شده‌اند که با توجه به معلومات بدست آمده، می‌تواند مصداق ناپدیدسازی اجباری باشد. مطابق با اسناد بین‌المللی حقوق بشر ناپدید کردن اجباری افراد به وسیله ماموران دولت یا اشخاص و گروه‌های دیگر با مجوز، حمایت، رضایت و عدم مخالفت دولت به صورت بازداشت، توقیف و یا اختطاف انجام و به دنبال آن از اعلام بازداشت و ارائه اطلاعات درباره سرنوشت و محل اختفای قربانیان خودداری می‌شود.^۶ اسناد بین‌المللی حقوق بشر ناپدیدسازی اجباری را در زمره‌ی شدیدترین نقض حقوق بشر و به عنوان مصداق از جنایت علیه بشریت به رسمیت شناخته است.^۷

۶ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین‌المللی حمایت از تمامی اشخاص در برابر ناپدید شدن اجباری، مصوب سال ۲۰۰۶، ماده ۲، اساسنامه محکمه بین‌المللی جزایی، مصوب سال ۱۹۹۸، ماده ۷، (۲)، (i).
۷ همان، ماده ۷، (i)، (ii).

بر بنیاد یافته‌های گزارش حاضر، قربانیان کارمندان حکومت پیشین، مخالفان طالبان و دیگر افراد غیر نظامی می‌باشند که توسط طالبان بازداشت و سپس ناپدید شده‌اند. مطابق با معلومات بدست‌آمده از اقارب و افراد نزدیک به قربانیان، طالبان این افراد را بازداشت کرده و از ارائه هرگونه معلومات در مورد سرنوشت و محل اختفای آن‌ها خود داری کرده‌اند. به‌طور مثال، در ماه سپتامبر ۲۰۲۳ یک تن از سربازان پولیس ملی حکومت پیشین، توسط طالبان بازداشت و به‌جای نامعلومی منتقل شد. خانواده قربانی گفته است که طی ماه‌های گذشته بارها به ادارات محلی طالبان مراجعه کرده و اما تاکنون هیچ‌نوع معلوماتی در مورد سرنوشت وی بدست نیاورده‌اند و نمی‌دانند که او زنده است یا خیر. همین‌طور، در تاریخ ۲۸ فبروری ۲۰۲۳ اداره استخبارات طالبان در ولایت تخار یک باشنده این ولایت را به دلیل ابراز نظر انتقادی در فیس‌بوک بازداشت کردند که از آن زمان تا حالا در مورد سرنوشت وی اطلاعی در دست نیست.

در یک رویداد دیگر، جسد یک باشنده ولسوالی شهدای ولایت بدخشان که دو سال قبل ناپدید شده بود به خانواده‌اش تسلیم داده شد. برادر قربانی گفته است که طالبان او را دو سال قبل بازداشت کرده بود و اخیراً جسدش را به آن‌ها تحویل داده‌اند. در تاریخ ۷ نوامبر ۲۰۲۳، یک کارمند حکومت پیشین در ولایت پنجشیر توسط طالبان بازداشت و به‌جای نامعلومی منتقل شد. از آن زمان تا حالا در مورد سرنوشت این فرد اطلاعی در دست نیست. علاوه بر این، یک باشنده ولایت بدخشان به اتهام تماس با «جبهه مقاومت ملی» توسط طالبان ربوده شده و تا هنوز در مورد محل نگهداری و سرنوشت وی معلوماتی وجود ندارد.

از آن‌جا که طالبان محدودیت‌های سخت‌گیرانه‌ای بر دسترسی به اطلاعات وضع کرده و به‌خصوص از انتشار هر نوع معلومات مرتبط با قضایای ناپدید کردن اجباری جلوگیری می‌کنند. بنابراین، رواداری تأکید می‌کند که تعداد رویدادهای ناپدید کردن اجباری در افغانستان می‌تواند بسیار بیشتر از آماري باشد که در این گزارش مطرح شده است.

بازداشت خودسرانه و غیر قانونی افراد

یافته‌های این گزارش نشان داده است که در جریان سال ۲۰۲۳ دست‌کم ۶۲۳ تن به‌شمول ۵۵ زن در ۲۲ ولایت^۸ به‌صورت خودسرانه و غیر قانونی توسط طالبان بازداشت شده‌اند. افراد بازداشت شده شامل کارمندان حکومت پیشین اعم از ملکی و نظامی، افراد منسوب به نیروهای «خیزش مردمی» قبلی، فعالان حقوق بشر، خبرنگاران، علمای دینی، بزرگان قومی، افراد تجارت پیشه و مخالفان و منتقدان طالبان می‌باشند.

Photo (C) BULENT KILIC/AFP via Getty Images. Amnesty International website

۸ کابل، پنجشیر، پروان، هرات، نیمروز، بامیان، بغلان، بدخشان، تخار، دایکندي، غزني، غور، ارزگان، قندهار، زابل، قندوز، فاریاب، بلخ، جوزجان، سرپل، ننگرهار و خوست.

در حالی که اسناد بین‌المللی حقوق بشر حق آزادی و امنیت شخصی را تضمین نموده و بر ممنوعیت سلب خودسرانه و غیرقانونی آزادی افراد تأکید کرده است،^۹ اما طالبان بدون اعتنا به موازین قانونی و مجوز مراجع صالح به صورت خودسرانه و غیرقانونی مرتکب بازداشت گسترده کارمندان حکومت پیشین و دیگر شهروندان غیر نظامی شده‌اند.

نتایج بررسی‌های رواداری نشان می‌دهد که انتقام‌گیری، سرکوب فعالان حقوق بشر و مخالفان و منتقدان طالبان، فقدان مکانیسم‌های حقوقی بازدارنده، عدم التزام طالبان به موازین حقوق بشر و اصول محاکمه عادلانه، فساد و بی‌نظمی گسترده در سطوح بالا و پایین ادارات تحت کنترل طالبان از مهم‌ترین علت‌های بازداشت خودسرانه و غیرقانونی افراد می‌باشد.

بر بنیاد معلومات بدست‌آمده علاوه بر اداره استخبارات، پولیس و محاکم که بدون رعایت ابتدایی‌ترین اصول و تشریفات گرفتاری، افراد را بازداشت و زندانی می‌کنند، ادارات غیر مسئول دیگر و حتا سربازان عادی طالبان نیز در بازداشت و توقیف افراد نقش دارند. افزون بر پولیس و منسوبین اداره استخبارات، کارمندان اداره امر به معروف، شهرداری‌ها، والی‌ها، ولسوال‌ها و دیگر مسئولان بخش‌های ملکی نیز افراد را بازداشت و توقیف می‌کنند و هر مسئول محلی طالبان که این افراد را بازداشت می‌کنند، صلاحیت دارند که در مورد تعیین مدت زمان توقیف، نوع تحقیق و مجازات این افراد تصمیم بگیرند.

بازداشت غیرقانونی کارمندان حکومت پیشین

بر اساس معلومات بدست‌آمده، از مجموع افرادی که طی یک سال گذشته توسط طالبان به طور خودسرانه و غیرقانونی بازداشت شده‌اند، حداقل ۱۱۸ تن آن‌ها را کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده‌های شان تشکیل می‌دهد. از این میان به تعداد ۹۱ نظامی، ۶ تن از کارمندان بخش‌های ملکی حکومت پیشین و به تعداد ۲۱ تن دیگر از اقارب و بستگان آن‌ها در جریان سال ۲۰۲۳ توسط طالبان بازداشت و زندانی شده‌اند.

از آن‌جا که طالبان زندانیان را مشروط به ارائه تعهد به عدم افشای معلومات رها می‌کنند و از سوی دیگر، در حال حاضر هیچ نهاد حقوق بشری امکان نظارت از زندان‌های تحت کنترل طالبان و دسترسی به دوسیه‌های زندانیان را ندارند؛ بنابراین ممکن است رقم واقعی بازداشت‌های غیرقانونی و خودسرانه کارمندان حکومت پیشین بیشتر از آمار باشد که در این گزارش آمده است.

در مدت بیشتر از دو سال حاکمیت طالبان بر افغانستان و به دلیل مشکلات و تهدیدات امنیتی، هزاران تن از افرادی که در بخش‌های نظامی و ملکی حکومت پیشین کار می‌کردند از کشور فرار نموده‌اند. افرادی که به هر دلیلی نتوانسته‌اند فرار کنند و یا ترجیح داده‌اند در افغانستان بمانند اکنون در معرض انواع آزار و اذیت، بازداشت، شکنجه و حتا قتل قرار دارند. چنان‌که در ماه جولای ۲۰۲۳، طالبان در ولسوالی «سپین بولدک»

^۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب سال ۱۹۴۸، ماده ۹، مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب سال ۱۹۶۶، بند ۱، ماده ۹.

ولایت قندهار، یک نظامی پیشین را بازداشت کردند. این فرد با توجه به نگرانی‌های امنیتی و به منظور حفاظت از جان خود و خانواده‌اش به ولسوالی دیگری کوچ کرده بود که توسط استخبارات طالبان شناسایی و بازداشت شد. طالبان به خانواده این فرد گفته که او در یک دعوای حقوقی بر سر زمین، بازداشت شده؛ اما خانواده‌اش با رد این ادعا، می‌گوید که دلیل بازداشت وی کار در حکومت پیشین می‌باشد.

علاوه بر این، در تاریخ ۱۱ نوامبر ۲۰۲۳ طالبان یک عضو نیروهای ویژه حکومت پیشین را در ولایت تخار بازداشت کردند. یک منبع نزدیک به قربانی معلومات داده است که این فرد پس از سقوط جمهوریت به صورت مخفی در کابل زندگی می‌کرد که اخیراً با ضمانت یک فرمانده طالبان به خانه‌اش در ولایت تخار برگشته بود؛ اما توسط نیروهای استخبارات این گروه بازداشت و به جای نامعلومی منتقل شده است.

طالبان حتا اقارب و بستگان نظامیان پیشین را نیز بازداشت و زندانی کرده‌اند. مثلاً در تاریخ ۱۴ اپریل ۲۰۲۳ طالبان یک کودک ۱۷ ساله باشنده ولایت پنجشیر را به دلیل این که محل اختفای پدرش را به طالبان نشان نداده بود، بازداشت کردند. در یک مورد دیگر، طالبان در تاریخ ۲ فیبروری ۲۰۲۳ یک فرد ملکی را به خاطر این که پسرش در حکومت پیشین در صفوف نیروهای امنیتی وظیفه اجرا کرده است، بازداشت کردند. پسر این فرد با سقوط جمهوریت به یکی از کشورهای همسایه فرار نموده است.

بازداشت غیر قانونی فعالان مدنی، مدافعان حقوق بشر و خبرنگاران

طالبان در سال ۲۰۲۳ دست کم ۹۰ تن از مدافعان حقوق بشر، فعالان مدنی و خبرنگاران را به اتهام اعتراض، انتقاد و تبلیغات علیه «امارت اسلامی» به صورت خودسرانه و غیر قانونی بازداشت کرده‌اند. به طور مثال در تاریخ ۱۰ جولای ۲۰۲۳ کارمندان امر به معروف طالبان در ولایت غزنی یک خبرنگار را بازداشت و زندانی کردند. در تاریخ ۶ اگست ۲۰۲۳ طالبان دو تن از خبرنگاران محلی در ولایت ننگرهار را بازداشت و به زندان انداختند. این افراد پس از ۲۰ روز از زندان رها؛ اما مجبور به ترک وظایف خود شدند. طالبان به این خبرنگاران هشدار داده‌اند که هرگاه از «امارت اسلامی» انتقاد کنند با جزای سخت‌تری مواجه خواهند شد.

تن از مدافعان حقوق بشر، فعالان مدنی و خبرنگاران به صورت خودسرانه و غیر قانونی بازداشت شده‌اند

۹۰

در تاریخ ۲۹ سپتامبر ۲۰۲۳ اداره استخبارات طالبان در هماهنگی با ریاست اطلاعات و فرهنگ، اداره امر به معروف، ریاست‌های معارف و تحصیلات عالی فعالیت‌های یک رسانه محلی خصوصی در ولایت دایکندی را متوقف و سه تن از خبرنگاران آن را بازداشت کردند. اتهام نسبت داده شده به این رسانه نشر برنامه‌های «رادیو آزادی» و پوشش ندادن فعالیت‌های حکومت محلی طالبان می‌باشد. رئیس تحصیلات عالی طالبان گفته که: «آن‌ها بارها به این رسانه هشدار داده بودند که فعالیت‌ها و برنامه‌های امارت اسلامی در سطح ملی و محلی را شامل برنامه‌های خبری خود کنند؛ اما مسئولان رسانه‌ی مذکور به دستور آن‌ها اعتنایی نکردند و به همین دلیل نیروهای استخبارات دروازه‌ی آن را بستند و کارمندان‌اش را بازداشت کردند.» دو تن از خبرنگاران این رسانه بعداً آزاد شدند؛ اما مدیر مسئول آن بر اساس حکم محکمه طالبان به یک سال زندان محکوم شده است. افزون بر این، در تاریخ ۲۸ نوامبر ۲۰۲۳ یک تن از فعالان مدنی در این ولایت به خاطر ملاقات با مسئول دفتر یوناما بازداشت شد. اتهام این فرد «ملاقات با یک فرد خارجی» عنوان شده است.

قضایای نیز وجود دارد که حتا کاربران شبکه‌های اجتماعی به خاطر انتقاد از طالبان بازداشت شده‌اند. به طور مثال، در تاریخ ۲۰ اگست ۲۰۲۳ یک استاد دانشگاه در ولایت هرات پس از آن توسط طالبان بازداشت شد که در شبکه‌های اجتماعی از سیاست تبعیض‌آمیز طالبان علیه زنان و به خصوص ممنوعیت آموزش دختران انتقاد کرده بود. در یک رویداد دیگر در تاریخ ۲ نوامبر ۲۰۲۳ در این ولایت، یک کارمند پیشین ریاست اطلاعات و فرهنگ به دلیل انتقاد از رفتار طالبان با اقلیت‌های جنسی، توسط نیروهای استخبارات طالبان بازداشت شد.

در تاریخ ۲۱ نوامبر ۲۰۲۳ استخبارات طالبان یک تن از دانشجویان دانشگاه ولایت بامیان را که در سخنرانی خود از سیاست‌های امارت اسلامی طالبان و به خصوص افزایش قتل شهروندان در این ولایت، انتقاد کرده بود بازداشت کردند. این دانشجو هنوز در زندان بسر می‌برد. در یک رویداد دیگر، در ماه جولای ۲۰۲۳ طالبان یک کم‌دین محلی در ولایت غزنی را به دلیل نشر برنامه‌های طنزی و انتقادی بازداشت و زندانی کردند.

موارد یاد شده نشان می‌دهد که طالبان هیچ‌نوع اعتراض و انتقاد از سیاست‌های خود را بر نمی‌تابند و تحمل نمی‌کنند و با روش‌های مختلف از منتقدان خود انتقام می‌گیرند

بازداشت خودسرانه افراد متهم به همکاری با گروه‌های مخالف طالبان

آمارهای موجود نشان می‌دهد که طالبان در سال ۲۰۲۳، حداقل ۱۲۴ تن را به اتهام عضویت در «جبهه مقاومت ملی» و دیگر گروه‌های مخالف خود، به صورت غیر قانونی بازداشت و زندانی کرده‌اند. چنان‌که در تاریخ ۲۸ آگست سال ۲۰۲۳ طالبان یک دانش‌آموز یک مدرسه دینی را که از پنجشیر برای اخذ پاسپورت به کابل رفته بود، به اتهام ارتباط و همکاری با «جبهه مقاومت ملی» بازداشت و زندانی کردند. خانواده فرد بازداشت شده گفته که او هیچ ارتباطی با گروه‌های مخالف طالبان ندارد. دو سال قبل برادر وی نیز به همین اتهام از سوی طالبان تیرباران شد.

۱۲۴

تن را به اتهام عضویت در «جبهه مقاومت ملی» و دیگر گروه‌های مخالف خود، به صورت غیر قانونی بازداشت و زندانی کرده‌اند.

مواردی نیز وجود دارد که طالبان مخالفان خود را به اتهام همکاری با گروه داعش بازداشت و زندانی کرده‌اند. چنان‌که در تاریخ ۳۰ آگست ۲۰۲۳ طالبان بر یک منزل مسکونی در ولایت نیمروز یورش برده و ۵ تن از مخالفان خود را به اتهام همکاری با گروه داعش، لٹ و کوب و بازداشت کردند. همین‌طور، نیروهای استخبارات طالبان در شماری از ولایت‌ها بستگان و افراد نزدیک به اعضای «جبهه مقاومت ملی» را نیز بازداشت کرده‌اند. چنان‌که در تاریخ ۲۴ آگست ۲۰۲۳ طالبان در ولایت بدخشان فرزند و چند عضو خانواده یک فرمانده محلی جبهه مقاومت ملی را بازداشت کردند. این فرمانده محلی قبلاً توسط طالبان به قتل رسیده بود. هم‌چنین، به تعداد ۵۲ تن از بستگان نیروهای جبهه مقاومت ملی در این ولایت که در نماز جنازه تعدادی از کشته شدگان این جبهه شرکت کرده بودند از سوی طالبان مورد بدرفتاری قرار گرفته و مانع اجرای مراسم تشییع جنازه شدند. شماری از این افراد توسط طالبان بازداشت و زندانی نیز شده‌اند.

از سوی دیگر، مطابق با معلومات و شواهد بدست‌آمده، طالبان مخالفان خود را در بخش‌های جداگانه در زندان‌ها نگهداری می‌کنند و نسبت به آن‌ها رفتار سخت‌گیرانه‌تری دارند. مثلاً این افراد در معرض شدیدترین نوع شکنجه و بدرفتاری قرار دارند و نیز به خانواده‌های آنان اجازه ملاقات داده نمی‌شود.

سایر موارد بازداشت‌های خودسرانه و غیر قانونی

از میان افرادی غیر نظامی که در دوره گزارش‌دهی، به صورت غیر قانونی و خودسرانه توسط طالبان بازداشت و زندانی شده‌اند، ۲۹۱ تن آن‌ها را کسانی تشکیل می‌دهند که به اتهام‌های گوناگون از جمله حمل سلاح، وابستگی یا عضویت در «حزب التحریر» عدول از مقررات اداره امر به معروف مانند کوتاه کردن ریش و موی سر، شنیدن موسیقی، عدم رعایت دستورات این اداره درباره‌ی حجاب، نداشتن محرم شرعی و دلایل دیگر، دستگیر و زندانی شده‌اند. این افراد عمدتاً توسط کارمندان اداره امر به معروف طالبان بازداشت شده و شامل گروه‌های که در بخش‌های قبلی نمی‌شوند.

۲۹۱

تن به اتهام‌های گوناگون دستگیر و زندانی شده‌اند

به‌طور مثال، طالبان در ولسوالی مالستان ولایت غزنی ۶ تن از بزرگان محل را به خاطر حمایت از باشندگان ولایت ارزگان که چند سال قبل در پی جنگ میان دولت پیشین و طالبان بی‌جا شده بودند، بازداشت و زندانی کرده‌اند. اتهام افراد بازداشت شده تأمین سرپناه و آب و غذا برای بی‌جا شدگان می‌باشد. هم‌چنین، در جریان ماه سپتامبر ۲۰۲۳ نیروهای امر به معروف طالبان در ولسوالی کیتی ولایت دایکندی ۱۸ تن از جوانان را به اتهام تراشیدن ریش در اتاق یک هتل به مدت دو شبانه روز زندانی کرده بودند که آن‌ها پس از پرداخت ۲۵۰۰ افغانی جریمه، رها شدند.

نقض حق کرامت انسانی

حق کرامت انسانی از حقوق ذاتی و سلب‌ناپذیر افراد می‌باشد که بدون هیچ قید و شرطی در اسناد بین‌المللی حقوق بشر از جمله اعلامیه جهانی حقوق بشر اعلام و به رسمیت شناخته شده است.^{۱۰} بر مبنای مقررات مندرج در این اسناد هیچ‌کس تحت هیچ شرایطی نباید مورد شکنجه، آزار و یا رفتار و مجازات ظالمانه و غیر انسانی قرار گیرند.^{۱۱} با این وجود، شواهد و مدارک بدست‌آمده نشان می‌دهد که طالبان به صورت گسترده مرتکب شکنجه و بدرفتاری با زندانیان شده و نیز افراد زیادی را بدون توجه به اصول محاکمه عادلانه به صورت بی‌رحمانه مجازات کرده‌اند.

شکنجه و بدرفتاری با زندانیان

از آن‌جا که رواداری به زندان‌ها و محلات سلب‌آزادی دسترسی ندارد و از سوی دیگر، طالبان محدودیت‌های سخت‌گیرانه‌ی را بر دسترسی به اطلاعات وضع کرده‌اند؛ بنابراین نمی‌توان آمار دقیق و مشخصی از تعداد رویدادهای شکنجه و بدرفتاری ارائه کرد؛ اما ناظران رواداری طی سال ۲۰۲۳ با شمار زیادی از وکلای مدافع و قربانیان شکنجه مصاحبه انجام داده است که نشان می‌دهد اکثریت قریب به اتفاق بازداشت‌شدگان حد اقل یک بار از سوی طالبان مورد شکنجه و بدرفتاری قرار گرفته‌اند. یافته‌های این گزارش نشان داده است که بیش‌ترین موارد شکنجه در نظارت خانه‌های اداره استخبارات صورت می‌گیرد و شدیدترین نوع شکنجه نسبت به افراد مظنون به همکاری با مخالفان طالبان، اعمال می‌شود.

ارتکاب جرم شکنجه از سوی طالبان دلایل متعددی دارد که از این میان فقدان مکانیسم حقوقی که از شهروندان در برابر رفتارهای شکنجه‌آمیز حمایت و امکان پیگرد قانونی مرتکبان را فراهم نماید، از مهم‌ترین آن‌ها می‌باشد. به همین دلیل، اکنون عاملان و مرتکبان شکنجه با احساس مصونیت از پاسخ‌گویی و هر نوع پیگرد حقوقی، مرتکب شکنجه و بدرفتاری بیشتر می‌شوند. یافته‌های رواداری نشان داده است که شکنجه در حکومت طالبان به مثابه‌ی ابزاری برای اخذ اقرار و اعتراف از متهمان استفاده می‌شود. چنان‌که قربانیان در مصاحبه با رواداری گفته‌اند که طالبان آن‌ها را به منظور اخذ اعتراف و اقرار با روش‌های مختلف^{۱۲} شکنجه کرده‌اند.

در تاریخ ۲۸ سپتامبر ۲۰۲۳ نیروهای طالبان یک داکتر در «ولسوالی ناوور» ولایت غزنی را به اتهام داشتن سلاح و همکاری با حکومت پیشین، دستگیر و زندانی کردند. طالبان این فرد را به شدت شکنجه کرده و حتا گوشت بدن‌اش را کنده‌اند. همین‌طور، در ماه جولای ۲۰۲۳ یک باشنده ولایت میدان وردک به اتهام دزدی توسط طالبان بازداشت شده بود. او می‌گوید شش ماه را در بازداشتگاه‌های طالبان سپری کرده و طی این مدت به شدت شکنجه شده است. این فرد به اتهام سرقت گرفتار شده بود که پس از شش ماه از سوی محکمه بی‌گناه شناخته شده و از زندان رها گردید.

یک قربانی دیگر از ولایت پنجشیر گفته است که: «طالبان با استفاده از روش‌های مختلف افراد را شکنجه می‌کنند. خفه کردن با آب یکی از معمول‌ترین روش‌های شکنجه و بازجویی در بازداشتگاه‌های طالبان می‌باشد. به گونه‌ای که دستمال خیس شده با آب را بر دهان قربانیان می‌گذارند و سپس به مدت بیست دقیقه آب داغ یا سرد بر روی آن دستمال می‌ریزند. این کار باعث خفگی کوتاه مدت و ایجاد عذاب شدید در قربانی می‌شود. طالبان تا زمانی که این کار ادامه می‌دهند که قربانیان اعتراف کنند و معلومات مورد نظر آن‌ها را بر زبان بیاورند. خفه کردن با

۱۰ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب سال ۱۹۷۸، مقدمه و ماده ۱.

۱۱ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب سال ۱۹۶۶، ماده ۷. مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین‌المللی منع شکنجه، مجازات ظالمانه و رفتار غیر انسانی یا اهانت‌آمیز، مصوب سال ۱۹۸۴، ماده ۱.

۱۲ گزارش وضعیت حقوق بشر در شش ماه نخست سال ۲۰۲۳، آگست ۲۰۲۳، https://rawadari.org/wp-content/uploads/2023/08/RW_AFGHumanRights2023_Dari.pdf

خریطة‌های پلاستیکی از دیگر روش‌های پر کاربرد شکنجه می‌باشد. طالبان سر قربانیان را با یک خریطه پلاستیکی می‌پوشانند و آن‌را محکم می‌بندند تا آکسیجن از بین برود و قربانیان بی‌هوش شوند. این کار را تا موقع اخذ اقرار و اعتراف ادامه می‌دهند. روش دیگر، «چپه ولچک» زدن است. این نوع شکنجه با اندک‌ترین خطای انضباطی صورت می‌گیرد، طوری که دست‌ان قربانی را از سر شانه و زیر بغل به پشت «ولچک» می‌زنند و بعد قربانی شکنجه به دلیل شخ‌شدگی عضلات ضعف می‌کند و یا دست‌ان و بازویش ورم می‌کند. روش‌های دیگری نیز برای شکنجه قربانیان وجود دارد. مثلاً آویزان کردن با ولچک. این روش طوری است که قربانیان را با ولچک‌های آهنی به پنجره یا لوله‌های آب طوری که چند سانتی پاهای شان از زمین بلند باشد آویزان می‌کنند و این کار را تا زمانی ادامه می‌دهند که قربانیان ضعف می‌کنند و از حال می‌روند. روش دیگر، شکنجه با آب سرد است. مثلاً بدن قربانیان را با آب سرد خیس می‌کنند و بعد آن‌ها را در یک اتاق که دمای هوا با کولر به شدت سرد شده است می‌برند.»

از آن‌جا که طالبان قربانیان و خانواده‌های آن‌ها را تهدید کرده‌اند که از هر نوع ابراز نظر و ارائه معلومات به نهادهای حقوق بشری و رسانه‌ها خود داری کنند. بنابراین شماری از آن‌ها حاضر به مصاحبه نشدند و می‌ترسند در باره‌ی آن‌چه در زندان‌های طالبان تجربه کرده‌اند، سخن بگویند.

قتل زندانیان

رواداری به شواهد و مدارکی معتبری دست یافته است که نشان می‌دهد تعدادی از افراد بازداشت‌شده، در نتیجه‌ی شکنجه شدید توسط طالبان در زندان‌ها به قتل رسیده‌اند. در جریان یک سال گذشته رواداری توانسته است حد اقل ۱۶ رویداد شکنجه‌ی منجر به قتل را در زندان‌های طالبان مستند کند. افراد غیر نظامی مشمول قربانیان می‌شوند که به اتهام‌های گوناگون بازداشت، شکنجه و سپس به قتل رسیده‌اند. به‌طور مثال، در تاریخ ۶ می ۲۰۲۳ طالبان یک بزرگ قومی را در ولسوالی نهرین ولایت بغلان بازداشت کردند. یک‌تن از بستگان این فرد به رواداری گفته است که: «ما چندین بار تلاش کردیم که او را از بند طالبان رها کنیم. اما بعد از چند روز خبر دادند که او زیر شکنجه‌ی طالبان جان باخته است.» در تاریخ ۲۳ مارچ ۲۰۲۳ در ولسوالی تاله و برفک ولایت بغلان، یک آموزگار مکتب توسط طالبان بازداشت شد. اقارب این فرد بارها به دیدن او رفتند اما طالبان اجازه ملاقات ندادند و بعد از چند روز جنازه‌اش را در شهر پلخمری رها کردند.

یک‌ونیم سال قبل، طالبان یک جوان را به اتهام نشر تصاویر مربوط به اعضای جبهه مقاومت ملی در شبکه اجتماعی فیس بوک، بازداشت و زندانی کردند که در نتیجه‌ی شکنجه شدید در تاریخ ۱۷ اکتبر ۲۰۲۳ در زندان پلچرخ به قتل رسید و سپس طالبان جسدش را به خانواده‌اش تسلیم دادند. طالبان علت این رویداد را مشکلات صحتی عنوان کرده؛ اما خانواده قربانی گفته که او هیچ‌نوع مشکل صحتی نداشت بلکه در اثر شکنجه از سوی طالبان، به قتل رسیده است؛ زیرا آثار و علائم شکنجه شدید در بدن قربانی وجود داشته است.

اجرای مجازات ظالمانه و غیرانسانی

بر بنیاد یافته‌های این گزارش، محاکم طالبان در سال ۲۰۲۳، حد اقل ۹۴۲ تن را در ۸ ولایت^{۱۳} در محضر عام شلاق زده و نیز حکم سنگسار دو تن دیگر را در ولایت بامیان صادر کرده‌اند. مواردی فراوانی از تطبیق این نوع مجازات وجود به‌خصوص در جرایم تعزیری وجود دارد که طالبان آن را علنی نمی‌کنند و گزارش نمی‌دهند.^{۱۴}

یافته‌های این گزارش نشان می‌دهد که طالبان در اغلب موارد متهمان به جرایم حدود را به محض گرفتاری و بدون هیچ‌نوع تحقیق و جمع‌آوری دلایل اثبات جرم، شلاق می‌زنند. چنان‌که بر اساس معلومات مؤثق که در اختیار رواداری قرار گرفته است در جریان سال ۲۰۲۳ تنها در ولایت قندهار به تعداد ۷۸۸ تن و در ولایت ارزگان به تعداد ۸۵ تن به شمول ۱۳ زن به اتهام‌های گوناگون به‌صورت علنی و غیرعلنی شلاق زده شده‌اند.

در ماه نوامبر ۲۰۲۳ طالبان یک‌تن از باشندگان ولایت خوست را پس از بازداشت مورد بدرفتاری قرار داده و موهای سرش را قیچی کردند در حالی‌که فرد مذکور هیچ جرمی را مرتکب نشده بود. هم‌چنین، رواداری مواردی را در ولایت هلمند مستند کرده است که نشان می‌دهد طالبان مظنونان به سرقت را پس از بازداشت در شهرها و محلات پر رفت و آمد نمایش داده‌اند تا به قول خودشان عبرتی برای دیگران باشند.

۱۳ بامیان، بدخشان، قندهار، دایکندی، غور، جوزجان، زابل، ارزگان و سرپل.

۱۴ طالبان در جرایم حدود حکم شلاق و دیگر اشکال مجازات بدنی را علنی تطبیق و اعلام می‌کنند؛ اما در جرایم تعزیری آن را معمولاً به‌صورت غیر علنی اجرا می‌کنند.

در شرایطی که طالبان تمامی قوانین جزایی قبلی را لغو کرده و محاکم آن‌ها بر مبنای برداشت‌های سخت‌گیرانه‌ی فقهی از اسلام و در برخی موارد بر اساس فرامین رهبرشان، به قضایای جزایی رسیدگی می‌کنند. از سوی دیگر، اکثریت مطلق قضات طالبان افراد غیر مسلکی و فارغ‌التحصیلان مدارس دینی می‌باشند که کمترین آشنایی با قوانین مدرن و اصول ناظر بر محاکمات عادلانه را ندارند،^{۱۵} اجرای این‌گونه مجازات می‌تواند نقض صریح کرامت انسانی و مصداق مجازات بی‌رحمانه قلمداد شود.

سرکوب تجمعات مسالمت‌آمیز و بازداشت معترضان

مطابق با یافته‌های این گزارش در سال ۲۰۲۳ در مقایسه با سال ۲۰۲۲ تجمعات اعتراضی محدودی برگزار شده است. اکثر این تجمعات و برنامه‌ها که در اعتراض به سیاست‌های تبعیض‌آمیز طالبان و به‌خصوص تشدید محدودیت‌ها علیه زنان سازماندهی شده بود در مکان‌های سرپوشیده برگزار شده است.

مهم‌ترین علت کاهش تجمعات اعتراضی و دیگر برنامه‌های دادخواهانه علنی در افغانستان، ایجاد فضای رعب و ترس از سوی طالبان می‌باشد. زیرا در جریان نزدیک دو سال گذشته و پس از آن‌که طالبان به تدریج زنان افغانستان را از عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و علمی حذف کردند اعتراضات متعددی در گوشه و کنار کشور توسط فعالان حقوق زن صورت گرفت؛ اما طالبان با خشونت تمام این اعتراضات و برنامه‌های دادخواهانه را سرکوب کردند. آن‌ها معترضان را بازداشت، شکنجه و حتا شماری از زنان معترض را مورد تجاوز جنسی قرار دادند و تعدادی را نیز به قتل رساندند.^{۱۶} به همین دلیل ده‌ها تن از زنان و مردانی که در سازماندهی و مدیریت این تلاش‌های دادخواهانه نقش داشتند افغانستان را ترک نموده و به کشورهای دور و نزدیک پناه بردند. از این‌رو، اکنون کمتر کسی جرأت می‌کند که علیه سیاست‌های تبعیض‌آمیز طالبان انتقاد و مخالفت خود را بیان کند.

در تاریخ ۱۹ سپتامبر ۲۰۲۳ طالبان یک زن معترض و شوهرش را به دلیل فعالیت‌های دادخواهانه و اعتراضی بازداشت و زندانی کردند. علاوه بر این، در تاریخ ۲۷ سپتامبر اداره استخبارات طالبان یک زن معترض را در کابل که در سازماندهی تجمعات اعتراضی علیه طالبان نقش داشت بازداشت کردند. این معترضان پس از سه ماه از بند طالبان رها شدند. در تاریخ ۱۹ جولای ۲۰۲۳ شماری از زنان در شهر کابل در اعتراض به مسدود کردن آرایشگاه‌های زنانه تجمع و راهپیمایی مسالمت‌آمیزی را برگزار کردند که به‌صورت خشونت‌آمیز از سوی طالبان سرکوب شد.

در ولایت‌های قندهار و زابل نیز طالبان سه مورد تجمعات مسالمت‌آمیز شهروندان را در ماه‌های جولای، اکتبر و نوامبر سال ۲۰۲۳ به‌طور خشونت‌آمیز سرکوب و اکثر معترضان را لگت و کوب نمودند. در این میان یک تن از معترضان در ولایت قندهار در نتیجه فیر مرمی از سوی طالبان به قتل رسید.

واقعیت این است که پی‌گیری و بیان مطالبات حقوق بشری شهروندان از طریق مبارزات مدنی و تجمعات اعتراضی مسالمت‌آمیز در حال حاضر به امر دشوار و چه بسا ناممکن مبدل شده است؛ زیرا طالبان نشان داده اند که می‌توانند با استفاده از هر ابزار و روش خشونت‌آمیز ممکن و بدون هراس از عواقب حقوقی رفتار خود، مرتکب سرکوب گسترده صداهای اعتراضی و حق طلبانه ی شهروندان شوند.

۱۵ رواداری، گزارش تحقیقی وضعیت دسترسی به عدالت در نظام عدلی و قضایی طالبان جون ۲۰۲۳. https://rawadari.org/wp-content/uploads/2023/06/RW_Rule-of-Law-Report-Dari.pdf

۱۶ رواداری، عقب‌گرد و سرکوب، دسامبر ۲۰۲۲. <https://rawadari.org/10122022251.htm/>

عكس: سهراب عمر

بخش دوم

وضعیت حقوق بشری زنان

بخش دوم - وضعیت حقوق بشری زنان

طالبان از زمان تسلط دوباره بر افغانستان، اقدامات هدفمند و سازمان‌یافته‌ی را برای حذف زنان از عرصه‌های مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی انجام داده و به این ترتیب طی نزدیک به سه سال گذشته، بدون هیچ توجه و اعتنایی به تعهدات قانونی خود برای احترام به اسناد بین‌المللی حقوق بشر،^{۱۷} زنان و دختران افغانستان را از اساسی‌ترین حقوق و آزادی‌های بشری شان از جمله حق آموزش، حق کار و مشارکت در امور عمومی و حق گشت و گذار آزادانه محروم کرده‌اند.

طی این مدت، تلاش‌های بین‌المللی برای ملتزم کردن طالبان به احترام به حقوق و کرامت انسانی زنان افغانستان نه تنها هیچ نتیجه و دست‌آوردی به همراه نداشته بلکه زنان با گذشت هر روز با تبعیض بیشتر و محدودیت‌های سخت‌گیرانه تری مواجه شده‌اند. با این وجود، یافته‌های گزارش حاضر نشان داده است که اعمال محدودیت‌ها بر زندگی زنان و دختران در افغانستان در جریان سال ۲۰۲۳ در مقایسه با سال ۲۰۲۲ تشدید شده است.

آن‌گونه که «گروه کاری تبعیض علیه زنان و دختران سازمان ملل متحد» و گزارش‌گر ویژه حقوق بشر برای افغانستان، با نشر یک گزارش گفته‌اند که طالبان از زمان به قدرت رسیدن، مرتکب سرکوب و تبعیض سیستماتیک علیه زنان شده و اکنون با افراطی‌ترین اشکال زن‌ستیزانه حکومت می‌کنند.^{۱۸}

نقض حق آموزش زنان

حق آموزش در زمره‌ی مهم‌ترین حقوق انسانی افراد می‌باشد که اسناد بین‌المللی حقوق بشر به لزوم دسترسی برابر و یک‌سان همه افراد به فرصت‌های آموزشی و تحصیلی تأکید کرده است.^{۱۹} از این رو، قایل شدن هر نوع تبعیض در برخورداری از حق آموزش بر مبنای جنسیت و یا دلایل دیگر، عدول از مقررات یاد شده به شمار می‌رود و نقض حقوق بشر تلقی می‌شود.

با این وجود، طالبان پس از برگشت دوباره به قدرت، به تدریج و به صورت سیستماتیک و سازمان‌یافته، زنان و دختران افغانستان را از رفتن به مکاتب، دانشگاه‌ها و دیگر مراکز آموزشی منع کردند که در آخرین مورد، در تاریخ ۲۸ جنوری ۲۰۲۳ وزارت تحصیلات عالی طالبان با صدور نامه‌ای رسمی به دانشگاه‌های دولتی و خصوصی، شرکت زنان و دختران در امتحان ورودی کانکور را منع کردند. در این نامه از تمامی دانشگاه‌های فعال در سراسر کشور خواسته شده است که به زنان تا اطلاع بعدی حق شرکت در امتحان ورودی کانکور داده نشود.^{۲۰} با این وصف، اکنون تنها دختران پائین‌تر از صنف ششم و دانش‌آموزان مراکز آموزشی صحی، مشروط به رعایت بی‌قید و شرط حجاب و دیگر مقررات سخت‌گیرانه اداره امر به معروف طالبان می‌توانند به مکتب بروند. **اما شواهد بدست‌آمده نشان می‌دهد که طالبان در شماری از ولایات این استثنا را در مورد آموزش زنان و دختران نیز برداشته و مقررات جدیدی را اعلام نموده‌اند. چنان‌که آن‌ها در آخرین اقدام در ماه نوامبر ۲۰۲۳ زنان را در ولایت قندهار از رفتن به مراکز آموزشی صحی دولتی و خصوصی نیز منع کرده‌اند و اکنون زنان و دختران در این ولایت نمی‌توانند در مراکز یاد شده تحصیل نمایند. در همین حال اداره امر به معروف طالبان در تاریخ ۸ اگست ۲۰۲۳ به صورت شفاهی به مسئولان و مدیران مکاتب ولایت غزنی دستور داده‌اند که به دختران بالاتر از ده سال و دخترانی که قد بلند دارند حتی در صنف‌های درسی پایین‌تر از شش نیز اجازه‌ی ورود داده نشود.**

۱۷ طالبان به عنوان گروه حاکم که قدرت سیاسی را در اختیار دارد، مکلف به رعایت تعهدات و مقررات مندرج در تمامی اسناد بین‌المللی حقوق بشر هستند که افغانستان قبلاً به آن‌ها پیوسته است.

۱۸ سازمان ملل متحد، شورای حقوق بشر، گزارش‌گر ویژه در مورد وضعیت حقوق بشر و گروه‌کاری در مورد تبعیض علیه زنان و دختران، ۳۱ می ۲۰۲۳.

https://www.ohchr.org/sites/default/files/2023-06/A_HRC_53_21-AEV-Dari.docx

۱۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب سال ۱۹۴۸، ماده ۲۶. کنوانسیون بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب سال ۱۹۶۶، ماده ۱۳.

۲۰ آمريت امور محصلان وزارت تحصیلات عالی طالبان، نامه شماره ۳۵۱۹، ۲۸ جنوری ۲۰۲۳.

در ولایت بامیان، یک مکتب خصوصی به صورت پنهانی صنف‌های درسی را برای دختران محروم از حق آموزش برگزار می‌کرد که در ماه اکتبر ۲۰۲۳ توسط اداره استخبارات طالبان شناسایی و این برنامه متوقف شد.

در تاریخ ۱۶ جون ۲۰۲۳، اداره امر به معروف و ریاست معارف طالبان در ولایت غزنی، دختران را از فراگیری زبان انگلیسی و کمپیوتر منع کردند و به مراکز آموزشی خصوصی هشدار دادند که فعالیت‌های آموزشی خود برای دختران را متوقف کنند. مواردی نیز وجود دارد که طالبان مسئولان مراکز آموزشی را به دلیل آموزش زبان انگلیسی به دختران بازداشت و زندانی کرده‌اند. به طور مثال در تاریخ ۲۳ سپتامبر اداره امر به معروف طالبان مسئول یک مرکز آموزش زبان انگلیسی در ولایت غزنی را به خاطر اشتراک دختران در صنف‌های درسی بازداشت کردند.

هم‌چنین در ماه‌های سپتامبر و اکتبر ۲۰۲۳ استخبارات طالبان سه تن از مسئولان مراکز آموزشی خصوصی را در ولایت دایکندی به خاطر آموزش زبان انگلیسی و کمپیوتر به دختران بازداشت و مراکز آن‌ها را بستند. در ولایت هرات نیز، اداره استخبارات طالبان در ماه‌های سپتامبر و نوامبر ۲۰۲۳ حداقل سه مرکز آموزشی و هنری را به دلیل فراهم کردن فرصت‌های آموزشی به دختران، مسدود کرده‌اند.

محرومیت از حق کار و اشتغال

دسترسی برابر به حق کار و اشتغال، از دیگر حقوق انسانی افراد می‌باشد. این حق در اسناد و معاهدات بین‌المللی حقوق بشر شناسایی و تضمین شده است. قایل شدن هر نوع تبعیض و استثنا بر مبنای جنسیت و تعلقات تباری، مذهبی و زبانی در دسترسی به حق کار منع قانونی دارد.^{۲۱} کنوانسیون بین‌المللی رفع هر نوع تبعیض علیه زنان، دولت‌های عضو را مکلف کرده است که تمامی اشکال تبعیض علیه زنان در اشتغال را از بین ببرند و برای فراهم ساختن شرایط دسترسی به فرصت‌های شغلی بر اساس اصل تساوی زنان و مردان، اقدامات مؤثری را انجام دهند.^{۲۲} با این وجود، اما طالبان در مدت نزدیک به دوسال حاکمیت خود در افغانستان با صدور فرامین، اعلامیه‌ها و مقررات متعدد زنان را از کار در مؤسسات دولتی و غیر دولتی ملی و بین‌المللی، سفارت‌خانه‌ها، رسانه‌ها و بخش‌های ورزشی، هنری و فرهنگی منع کرده‌اند. در حال حاضر تنها آموزگاران زن در مکاتب ابتدائیه تا صنف ششم و کارمندان بخش‌های صحت عمده در مراکز ولایت‌ها، مشروط به رعایت حجاب و داشتن محرم شرعی به کار خود ادامه داده‌اند.

در تاریخ ۵ اپریل سال ۲۰۲۳ دفتر معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان اعلام کرد که طالبان به آن‌ها اطلاع داده که پس از این هیچ زنی حق کار با نهادهای مربوط به سازمان ملل متحد را ندارد.^{۲۳} در همین حال، ادارات محلی طالبان به منظور تعمیر و اجرای فرامین صادر شده در مورد ممنوعیت کار زنان به صورت جدی نظارت می‌کنند. چنان‌که در تاریخ ۶ جون ۲۰۲۳ ریاست امور مهاجرین و عودت کنندگان ولایت قندهار به همه سازمان‌های غیر دولتی فعال در امور مهاجرین این ولایت، از عدم توجه به امر رهبر طالبان مبنی بر ممنوعیت کار زنان هشدار داده است.^{۲۴}

نتایج بررسی‌های رواداری نشان می‌دهد که طالبان در سال ۲۰۲۳ نه تنها برای رفع موانع موجود در مورد حق کار و اشتغال زنان کاری انجام نداده بلکه به اقدامات محدود کننده تری متوسل شده‌اند. **چنان‌که در تاریخ ۲۳ نوامبر ۲۰۲۳ در ولایت نیمرو، زنان را به صورت دسته جمعی از بخش‌های صحتی اخراج نموده و به جای آن‌ها مردان را استخدام کرده‌اند و نیز در شماری از بخش‌های کشور، حتا دروازه‌های مراکز آموزش فن و حرفه را بر روی زنان بسته‌اند. به طور مثال در ماه جولای ۲۰۲۳ اداره امر به معروف طالبان در ولایت قندهار یک مرکز آموزش خیاطی را که برای زنان بی سرپرست ایجاد شده بود مسدود کردند و به این ترتیب زنان از این فرصت محروم شدند. در یک اقدام مشابه در ماه آگست ۲۰۲۳ طالبان در ولایت دایکندی یک مرکز آموزش فن و حرفه برای زنان را که از سوی «بنیاد آقاخان» حمایت می‌شد مسدود کردند. آن‌ها ضمن بدرفتاری با مسئول محلی این موسسه به سایر مؤسسات غیر دولتی نیز هشدار داده‌اند که از ارائه هر نوع آموزش فن و حرفه به زنان خودداری کنند.**

۲۱ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب سال ۱۹۴۸، ماده ۲۳. کنوانسیون بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب سال ۱۹۶۶، ماده های ۶ و ۷.

۲۲ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین‌المللی رفع هر نوع تبعیض علیه زنان، مصوب سال ۱۹۷۷، ماده ۱۱.

۲۳ معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان، «سازمان ملل متحد در مقابل دستور مقامات حاکم طالبان اعتراض می‌کند که کار زنان در این سازمان در افغانستان را منع می‌کند»، ۵ اپریل ۲۰۲۳، کابل.

https://unama.unmissions.org/sites/default/files/2023-04-05_-_un_protests_order_from_taliban_dfa_prohibiting_afghan_women_from_working_the_un_in_afghanistan_dari_0.pdf

در ماه جولای ۲۰۲۳ در ولایت خوست نیز فعالیت‌های یک نهاد غیر دولتی که معمولاً برای آگاهی‌دهی زنان کار می‌کرد، توسط ریاست اقتصادی طالبان در این ولایت متوقف شد. مسئول بخش صحتی این نهاد که حین نظارت از یک برنامه آموزشی سخنرانی می‌کرد عکس‌اش به مسئولان محلی طالبان فرستاده شد و سپس آن‌ها فعالیت‌های این نهاد را به اتهام تطبیق پروژه‌های غربی و ترویج بی‌دینی متوقف کردند.

با توجه به آن‌چه مطرح شد، طالبان تا کنون به صورت علنی، آزادی‌های انسانی زنان افغانستان را سلب نموده و با اجرای سیاست‌های تبعیض‌آمیز، آنان را از کار و اشتغال در عرصه‌های مختلف محروم کرده‌اند. منع زنان از کار در بیرون از خانه و حذف عمدی آن‌ها از عرصه‌ی اجتماع، پیامدهای سنگین و زیانباری به همراه داشته و موجب گسترش فقر و دیگر معضلات اجتماعی در کشور شده است.

دسترسی محدود به خدمات صحتی

برخورداری از خدمات و مراقبت‌های صحتی به مثابه‌ی یک حق بشری برای تمامی افراد در اسناد بین‌المللی حقوق بشر به رسمیت شناخته شده و محروم کردن عمدی افراد از این حق بر مبنای جنسیت یا دلایل دیگر به شدت منع شده است.^{۴۵} کنوانسیون بین‌المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب سال ۱۹۶۶ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، دولت‌های عضو را مکلف کرده است که اقدامات لازم را بر تسهیل دسترسی شهروندان به این حق اتخاذ و اجرا نمایند. اما طالبان به عنوان گروه حاکم بر افغانستان که قدرت سیاسی را در اختیار دارد، برعکس تعهدات قانونی خود، اقدامات محدود کننده‌ی را که بر وضعیت دسترسی زنان به خدمات صحتی تأثیر گذاشته است، انجام داده‌اند. چنان‌که در حال حاضر زنان بدون همراه و محرم شرعی حتا به منظور دریافت خدمات صحتی حق بیرون شدن از خانه را ندارند. زیرا بر اساس دستور اداره امر به معروف طالبان شفاخانه‌ها، کلینک‌ها و مراکز صحتی در سراسر کشور زنان بدون محرم را تداوی نمی‌کنند. شواهد متعددی دال بر بدرفتاری با زنانی که بدون همراهی یک مرد از محارم شرعی خود به مراکز صحتی مراجعه کرده است وجود دارد.

در تاریخ ۲۴ اکتبر مسئولان ریاست صحت عامه ولایت بامیان به پرستارها، زنان شاغل در دواخانه‌ها و داکتران زن هشدار داده‌اند که پس از این اجازه ندارند بدون محرم به وظایف شان ادامه بدهند. هم‌زمان، در ولایت نیمروز ریاست صحت عامه طالبان در تاریخ ۲۳ نوامبر ۲۰۲۳ بیش از ۱۰۰ تن از زنان را که در بخش‌های صحتی کار می‌کردند و معاش شان توسط یک سازمان بین‌المللی پرداخت می‌شد اخراج کردند و به جای آن‌ها مردانی را از اقارب و بستگان خود استخدام کرده‌اند. این مسأله بر میزان دسترسی زنان به خدمات صحتی اثرات منفی گذاشته است.

از جانب دیگر، تعداد کارمندان زن در مراکز ارائه خدمات صحتی به دلیل همین محدودیت‌های سخت‌گیرانه کاهش یافته است. در شماری از ولسوالی‌ها از جمله در تعداد زیادی از ولسوالی‌های ولایت پکتیا، پکتیکا، خوست، نورستان، لوگر و کنر هیچ کارمند زن در مراکز صحتی وجود ندارد. در تعدادی از این ولسوالی‌ها که قبلاً نیز تحت کنترل طالبان بودند، زنان نمی‌توانستند در مراکز صحتی کار کنند. بنابراین، اکنون به دلیل عدم حضور زنان در مراکز صحتی، کمبود امکانات، محدودیت‌های اجتماعی وضع شده از سوی طالبان و پائین بودن سطح آگاهی خانواده‌ها، زنان باردار روستاها نمی‌توانند در شفاخانه‌ها زایمان کنند.

حق گشت و گذار آزادانه

طالبان در مدت نزدیک به سه سال گذشته، حق گشت و گذار آزادانه و دسترسی زنان به اماکن تفریحی و ورزشی، پارک‌ها و حتا زیارتگاه‌ها را منع کرده‌اند. با این وجود، در جریان سال ۲۰۲۳ این محدودیت‌ها آن‌گونه که در ادامه خواهد آمد، بیشتر نیز شده است. طالبان با تبعیض سازمان‌یافته و محدود کردن عمدی آزادی‌های اساسی زنان در واقع به کرامت و منزلت انسانی زنان حمله و توانایی آن‌ها را به‌عنوان بخشی از جامعه انسانی این کشور، سلب نموده‌اند. توانمندی و قدرت افراد در عرصه‌های مختلف زندگی، مستلزم برخورداری از حق آزادی می‌باشد که طالبان آن را از زنان افغانستان گرفته‌اند. اکنون زنان و دختران نه تنها از حق کار و حق آموزش خود محروم شده‌اند، بلکه حتا اجازه ندارند بدون همراهی یک مرد از بستگان نزدیک خود از خانه بیرون شوند.

گزارش‌های فراوانی از بدرفتاری طالبان به خصوص اداره امر به معروف آن‌ها نسبت به زنانی که بدون محرم به شهرها یا اماکن عمومی رفته‌اند، وجود دارد. حتا زنان به خاطر نداشتن همراه و محرم، بازداشت و شکنجه شده‌اند. چنان‌که در تاریخ ۲۴ سپتامبر ۲۰۲۳ مأموران اداره امر به معروف طالبان در ولایت بامیان، دو دختر را به دلیل رعایت نکردن دستورات این اداره درباره ی حجاب، در حضور ده ها تن در داخل شهر شلاق زدند. در یک مورد مشابه دیگر در این ولایت، مأموران امر به معروف طالبان، در ماه نوامبر سال ۲۰۲۳ دو تن از دختران را به خاطر پوشیدن کفش‌های سفید مورد خشونت و بدرفتاری قرار داده‌اند.

به طور مثال **طالبان در ولایت قندهار حتا از زنانی که همراه و محرم شرعی نیز دارند، بازجویی می‌کنند و کارت هویت آنان را می‌بینند تا از رابطه خانوادگی زنان با مردان همراهشان مطمئن شوند. در ولایت هرات نیز، طالبان موترها و وسایط نقلیه را بررسی می‌کنند تا زنان بدون محرم را شناسایی و مانع سفر آن‌ها شوند.** در تاریخ ۱۷ جولای ۲۰۲۳ اداره امر به معروف طالبان در این ولایت به تکسی رانان و سه چرخه داران شهر هشدار داده اند که در صورت انتقال زنان و دختران بدون چادری، بازداشت و زندانی خواهند شد. هم‌چنین، مأموران اداره امر به معروف طالبان در شهر لشکرگاه ولایت هلمند از یک «مارکیت» زنانه به صورت منظم نظارت می‌کنند تا زنانی که به تنهایی برای خرید از خانه بیرون شده اند را شناسایی کنند. آن‌ها زنان و دختران بدون محرم را مورد تحقیر، توهین و بدرفتاری قرار می‌دهند و نیز به دکانداران این «مارکیت» دستور داده اند که زنان اجناس مورد نظر خود را باید از بیرون دروازه ببینند و نباید داخل دکان‌ها شوند.

در تاریخ ۲۶ آگست ۲۰۲۳ وزیر امر به معروف طالبان به بامیان سفر کرد و در سخنرانی خود هشدار داد که پس از این زنان حق ندارند بدون «چادری» و محرم شرعی به بازار، پارک ملی بند امیر و دیگر اماکن فرهنگی و تاریخی مانند شهر غلغله، شهر ضحاک و ... بروند. از آن زمان به بعد مأموران امر به معروف طالبان با ایجاد ایست‌های بازرسی نوع پوشش زنان را نظارت می‌کنند و هرگاه زنی بدون چادری و حجاب مورد نظر آن‌ها از خانه بیرون شوند یا یک مرد از محارم شرعی، آن‌ها را همراهی نکند پس به خانه‌های شان برگردانده می‌شوند. در همین حال، طالبان در ولایت نیمروز زنان را از شرکت در مراسم مذهبی و حتا رفتن به مساجد منع کرده‌اند.

عدم دسترسی به عدالت

یافته‌های رواداری نشان می‌دهد که از زمان به قدرت رسیدن طالبان، اشکال مختلف آزار و اذیت و خشونت علیه زنان در سراسر کشور افزایش یافته است؛ زیرا طالبان قوانین قبلی را لغو نموده و نهادهای اختصاصی را که برای رسیدگی به جرایم خشونت علیه زنان ایجاد شده بود از بین برده‌اند. اکنون نه تنها قانونی برای جرم انگاری و ممنوعیت ارتکاب خشونت علیه زنان وجود ندارد و زنان قربانی خشونت نمی‌توانند به عدالت برسند؛ بلکه به دلیل رویکرد زن‌ستیزانه و تبعیض‌آمیز حاکم بر نظام عدلی و قضایی طالبان، زنان مورد خشونت و بدرفتاری مضاعف نیز قرار می‌گیرند.

بر بنیاد نتایج بررسی‌های رواداری، طالبان در رسیدگی به قضایای مربوط به احوال شخصیه زنان برخورد تبعیض‌آمیز دارند و قضایای خشونت علیه زنان را یا رسیدگی نمی‌کنند و یا به ضرر قربانیان فیصله می‌کنند. چنان‌که در حال حاضر، در نهادهای عدلی و قضایی طالبان هیچ دوسیه‌ی رسمی بر اساس شکایت زنان قربانی خشونت ترتیب داده نمی‌شود و حتا قضایای حاد جزایی زنان یا در اداره امر به معروف طالبان حل و فصل می‌شود و یا به مکانیسم‌های غیر قضایی مانند جرگه‌های محلی ارجاع داده می‌شوند.^{۲۶}

در ولایت غزنی نهادهای عدلی و قضایی به زنان قربانی خشونت که همراه و محرم شرعی نداشته باشند حتا اجازه ورود به این نهادها را نمی‌دهند. با این وجود زنانی که توسط بستگان و اقارب خود مورد خشونت و بدرفتاری قرار می‌گیرند، نمی‌توانند برای دادخواهی به نهادهای عدلی و قضایی طالبان مراجعه کنند. هم‌چنین در قضایای خشونت علیه زنان نهادهای عدلی و قضایی طالبان، وکیل مدافع را قبول ندارند.

در ولایت قندهار ریاست امر به معروف زنانی را که از خانه فرار نموده‌اند و به این اداره پناه آورده‌اند یک‌جا با دیگر متهمان زن نگهداری می‌کنند. بر اساس معلومات بدست‌آمده، تمامی کارمندان نظارت خانه ریاست امر به معروف مرد می‌باشند که این مسأله نگرانی‌های را در مورد مصئونیت زنان ایجاد کرده است. مواردی نیز وجود دارد که کارمندان ریاست امر به معروف این ولایت زنانی را که بدون محرم از تکسی‌ها و وسایل ترانسپورتی استفاده نموده زندانی کرده‌اند و مدت‌ها است که بی‌سرنوشت می‌باشند.

۲۶ مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب سال ۱۹۴۸، ماده ۲۵. کنوانسیون بین‌المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب سال ۱۹۶۶، ماده ۱۲.

عکس: سهراب عمر

بخش سوم

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

بخش سوم - نتیجه‌گیری و پیشنهادات

نتیجه‌گیری

آن‌گونه که یافته‌های این گزارش نشان داده است، وضعیت حقوق بشر در جریان سال ۲۰۲۳ به دلایل گوناگون از جمله فقدان مکانیسم‌های قانونی، فروپاشی نهادهای ملی، بی‌نظمی و هرج و مرج گسترده و مهم‌تر از همه عدم پاسخ‌گویی و التزام طالبان به رعایت ارزش‌ها و موازین حقوق بشر، بدتر شده است. چنان‌که افزایش میزان قتل‌های هدفمند، مشکوک و فراقضایی، تداوم حملات مرگبار و انتقام‌جویانه علیه کارمندان حکومت پیشین و اعضای خانواده‌های آنان، شکنجه، بدرفتاری و قتل زندانیان، ناپدید کردن اجباری و سرکوب خشونت‌آمیز اقدامات مدنی و دادخواهانه فردی و گروهی و همین‌طور اعمال محدودیت‌های سخت‌گیرانه بر دسترسی به اطلاعات نشان دهنده وضعیت وخیم و فاجعه‌بار حقوق بشر در این کشور می‌باشند.

هم‌زمان، در مدت زمان یاد شده، نه تنها هیچ نشانه و تغییر مثبتی در سیاست‌ها و مقررات تبعیض‌آمیز طالبان به مشاهده نرسیده؛ بلکه محدودیت‌های بیشتری بر عرصه‌های مختلف زندگی شهروندان و به‌خصوص زنان نیز اعمال شده است. زنان و دختران افغانستان اکنون از ابتدایی‌ترین حقوق انسانی‌شان مانند حق کار، حق آموزش و تحصیل و حق گشت و گذار آزادانه محروم شده و طالبان طی این مدت بدون هیچ‌نوع مسئولیت‌پذیری و پاسخ‌گویی هم‌چنان به ارتکاب تبعیض و نقض بیشتر آزادی‌های اساسی زنان ادامه داده‌اند.

با این همه، تا زمانیکه حقوق بشری شهروندان افغانستان و به‌ویژه آزادی‌های انسانی زنان و اقلیت‌های قومی و مذهبی به موجب قوانین داخلی حمایت و تضمین نشود و نیز طالبان در برابر رفتار خود نسبت به شهروندان پاسخ‌گویی نداشته باشند، چشم‌انداز حقوق بشر در این کشور هم‌چنان تیره و تار خواهد بود.

پیشنهادات

برای رسیدگی به وضعیت جاری حقوق بشر در افغانستان و چالش‌ها و مشکلات موجود، رواداری موارد ذیل را به جامعه جهانی و مقامات حاکم پیشنهاد می‌کند:

به مقامات حاکم:

- از مقامات حاکم می‌خواهیم که به تعهدات و مکلفیت‌های قانونی خود برای احترام به مفاد و مقررات اسناد بین‌المللی حقوق بشر که افغانستان به آن‌ها ملحق شده است، عمل نموده و بیشتر از این مرتکب نقض حقوق بشری مردم افغانستان نشوند.
- از مقامات حاکم می‌خواهیم که به حقوق اساسی زنان به عنوان نیمی از جامعه انسانی افغانستان احترام گذاشته و در این زمینه تدابیر عملی را اجرا نمایند.
- از مقامات حاکم می‌خواهیم که از ارتکاب قتل‌های فراقضایی کارمندان حکومت پیشین، مدافعان حقوق بشر، مخالفان و منتقدان خود دست بکشند و اقداماتی را برای تأمین امنیت و مصئونیت کارمندان حکومت پیشین اعلام و اجرا نمایند و نیز، در مورد اقدامات خود برای رسیدگی به قتل‌های مشکوک و فراقضایی توسط افراد ناشناس گزارش و معلومات ارائه نمایند.
- از مقامات حاکم می‌خواهیم که به بازداشت‌های خودسرانه و غیرقانونی، شکنجه و بدرفتاری با زندانیان پایان داده و زمینه نظارت منظم نهادهای حقوق بشری از زندان‌ها را فراهم نمایند.
- از مقامات حاکم می‌خواهیم که براساس مکلفیت‌های قانونی خود، به پاک‌سازی مناطق آلوده با مواد انفجاری باقی‌مانده از جنگ جدّاً توجه نموده و در این زمینه اقدامات مؤثری را انجام دهند.

به جامعه جهانی:

- از سازمان ملل متحد و جامعه جهانی می‌خواهیم که در برخورد با مسئله‌ی افغانستان حقوق بشر و آزادی‌های انسانی زنان این کشور را در اولویت تصمیم‌گیری‌های خود قرار دهند.
- مبارزه جدی با فرهنگ معافیت از مجازات و پاسخ‌گو قرار دادن طالبان به عنوان گروه حاکم بر افغانستان، از پیش شرط‌های مهم پایان دادن به نقض گسترده و سیستماتیک حقوق بشر در افغانستان می‌باشد. بنابراین، از جامعه جهانی می‌خواهیم که با استفاده از ابزارهای قانونی و مکانیسم‌های بین‌المللی به شمول شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد، محکمه بین‌المللی جزایی و سایر مکانیسم‌های حساسی، اقدامات مؤثری را برای حمایت از شهروندان در برابر رفتارهای فرا قانونی طالبان، اتخاذ و اجرا نمایند.
- نقض گسترده و نظام‌مند حقوق زنان در افغانستان مصداق بارز آپارتاید جنسیتی است و به گسترش فقر، افراط‌گرایی و بحران در کشور منجر خواهد شد. از جامعه جهانی، کشورهای منطقه و کشورهای اسلامی می‌خواهیم که با اذعان به آپارتاید جنسیتی در افغانستان پاسخ متناسب به وضعیت فاجعه باری کنونی داشته باشند؛ زیرا رسیدن به یک جامعه مبتنی بر صلح پایدار و برخورداری از ارزش‌های حقوق بشر بدون تضمین آزادی‌های انسانی زنان ممکن و میسر نیست.
- از جامعه جهانی می‌خواهیم که برای تأمین امنیت و مصئونیت کارمندان حکومت پیشین و خانواده‌های شان در افغانستان که در معرض انتقام‌جویی‌های طالبان قرار دارند، اقدام نمایند. در این مورد با مقامات حاکم صحبت و اطمینان حاصل شود و نیز امکان ثبت شکایت برای خانواده‌های قربانیان فراهم گردد.
- از سازمان ملل متحد می‌خواهیم که در مورد وضعیت زندان‌های تحت کنترل طالبان و به‌خصوص رویدادهای شکنجه، بدرفتاری و قتل زندانیان و نیز وجود زندان‌های شخصی و غیر قانونی تحقیق نموده و یافته‌های خود را با مردم افغانستان و سازمان‌های حقوق بشری شریک نماید.

فهرست منابع گزارش سالانه

- مجمع عمومی سازمان ملل متحد، میثاق بین المللی حقوق مدنی و سیاسی، مصوب ۱۶ دسامبر، ۱۹۶۶.
- مجمع عمومی سازمان ملل متحد، میثاق بین المللی منع شکنجه و دیگر رفتارها یا مجازاتهای بیرحمانه، غیر انسانی و اهانت آمیز، مصوب ۱۰ دسامبر ۱۹۸۴.
- مجمع عمومی سازمان ملل متحد، اعلامیه جهانی حقوق بشر، مصوب ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸.
- مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین المللی حمایت از تمامی اشخاص در برابر ناپدید شدن اجباری، مصوب سال ۲۰۱۰.
- مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، مصوب ۱۶ دسامبر، ۱۹۶۶.
- مجمع عمومی سازمان ملل متحد، کنوانسیون بین المللی رفع هر نوع تبعیض علیه زنان، مصوب سال ۲۹۷۷.
- اساسنامه محکمه بین المللی جزایی، مصوب سال ۱۹۹۸.
- <https://blogs.icrc.org/afghanistan/prs/2023/07/206/>
- <https://rawadari.org/040620231612.htm/>
- https://rawadari.org/wp-content/uploads/2023/08/RW_AFGHumanRights2023_Dari.pdf
- <https://rawadari.org/10122022251.htm/>
- https://www.ohchr.org/sites/default/files/2023-06/A_HRC_53_21-AEV-Dari.docx
- https://unama.unmissions.org/sites/default/files/2023-04-05_-_un_protests_order_from_taliban_dfa_prohibiting_afghan_women_from_working_the_un_in_afghanistan_dari_0.pdf
- آمریت امور محصلان، وزارت تحصیلات عالی طالبان، نامه شماره ۳۵۱۹، ۲۸ جنوری ۲۰۲۳.
- ریاست انسجام مؤسسات غیر دولتی، معینیت مالی و هماهنگی، وزارت اقتصاد طالبان، نامه شماره ۴۲۹۳.

The background is a solid dark blue. On the right side, there are several overlapping light blue shapes: a large circle at the bottom right, a smaller circle above it, and several elongated, rounded rectangular shapes radiating from the top right towards the center. The text is positioned in the bottom left corner.

**WWW.
RAWADARI
.ORG**